Смрт фашизму — Слобода народу!

БАЊАЛУЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА - Б. ЛУКА

Год. II - Број 32 | Бања Лука, 2 април 1954 | Примјерак дин. 10

Društveni produkt u Prijedorskom srezu porastao je u odnosu na prošlu godinu za milijardu dinara

U Prijedoru je ovih dana boravio drug Osman Karabegović, narodni poslanik Saveznog vijeća, pa je tom prilikom u Narodnom odboru sreza održano savjetovanje i razgovor narodnih poslanika i rukovodilaca privrednih preduzeća sa terena ovog sreza. Pored druga Osmana Karabegovića, ovom razgovoru prisustvovali su narodni poslanici, Kasim Balić, Mica Vrhovac i Mihajlo Pejić. Više u nevezanom razgovoru, nego u formi podnošenja izvještaja, drugovi iz privrede obavijestili su narodne poslanike o stanju u svojim preduzećima.

Drug Milan Vrhovac, pretsjednik Narodnog odbora sreza upoznao je prisutne sa osnovnim karakteristikama Društvenog plana Prijedorskog sreza. Drug Vrhovac je istakao da je ovogodišnji Društveni plan rađen na bazi izvršenja prošlogodišnjeg Društvenog plana. U ovoj godini društveni produkt na ovom srezu porastao je u odnosu na prošlu godinu za preko milijardu dinara. To znači da je proizvodnja znatno više porasla, a samim tim i prihodi.

Osman Karabegović i Milan Vrhovac prije početka konferencije

Vidno mjesto u razgovorima između narodnih poslanika i privrednih rukovodilaca zauzela je diskusija o stanju u Tvornici celuloze, Rudniku Ljubija, Ciglani i Hladnjači, te drugim objektima za čiju dogradnju ili puštanje u pogon novih postrojenja biće investirano u ovoj godini veća suma novaca.

Tako će Tvornica celuloze boljim korištenjem kapaciteta kao i stavljanju novih odjelenja (bjelione) u pogon morati da poveća količinski svoj plan u odnosu na izvršenje u 1953 godini na 108,6%. Pri ovome treba imati u vidu da Tvornica ove godine, stavljanjem u pogon bjelione, prelazi na proizvodnju kvalitetnije celuloze (sulfatne) što takođe iziskuje veće napore u proizvodnji u odnosu na prošlu godinu. U tvornici je u toku 1952—1953 godine investirano 2.705.241.000 dinara, dok je ove godine potrebno još cca 50% od iznosa utrošenog u protekle dvije godine da bi iduće godine tvornica mogla proširiti svoj kapacitet. Ukoliko tvornica na vrijeme dobije potrebna sredstva biće u stanju da u drugoj godini, odnosno polovini 1954 godine, pusti u probni pogon dimenzionirani kapacitet za 1955 godinu.

Ili pak, kapacitet Rudnika Ljubije dimenzioniran je na 800.000 tona. Ovaj kapacitet proizvodnje određen je obzirom na zalihe rudače i potrebe crne metalurgije. U svrhu obezbjeđenja predviđene proizvodnje u rudnik je u toku 1952—1953 godine investirano samo iz opštedruštvenih fondova 718 miliona 419.000 dinara. Ove investicije omogućile su nabavku potrebne opreme (mašina-radilica) i riješenje problema mehanizacije i transporta — izgradnjom dviju žičara.

Prema prijedlogu republičkog plana cijena rudače u odnosu na 1953 godinu treba da se poveća u 1954 godini kod limonita sa 1.740 na 3.500 dinara i kod siderita sa 1.462 na 2.650 dinara po toni. Ovo povećanje cijena izvršeno je na osnovu analize kvaliteta ljubijske i vareške rude.

Predviđeno je povećanje proizvodnje i u preduzeću »Keramika«, zatim mlinu »Klas«, pilani i nekim drugim objektima.

U poljoprivredi se takođe osjeća znatan napredak, što se ogleda u povećanom obimu zasijanih površina i ukupnom prinosu. Taj porast naročito je značajan u 1953 godini. Povećanju poljoprivredne proizvodnje pored ostalih faktora doprinosi ukidanje administrativnih mjera i prelaz na novi privredni sistem.

Kretanje stočnog fonda takođe pokazuje da je u posljednje tri godine nastao prelom u njegovom podizanju sa tendencijom porasta.

Zanatstvo je u prijedlogu plana za 1954 godinu ušlo sa većim bruto produktom u poređenju sa 1953 godinom zato što su iz trgovine i ugostiteljstva reorganizacijom izdvojeni pogoni zanatskog karaktera pa je bilo moguće zanatstvo cjelovitije obuhvatiti u planu. Pored toga predviđa se djelomično povećanje proizvodnje kod izvjesnih preduzeća. Tako je Stolarsko preduzeće »Javor« počelo prošle godine proizvodnju drvne galanterije za izvoz. Kvalitet proizvodnje je zadovoljavajući i ima osiguran plasman, te će istu proizvodnju povećati u toku 1954 godine.

Preduzeće »Mljećanica« vlastitim sredstvima osposobilo je u 1953 godini novi pogon za proizvodnju tjestenine, koji treba u 1954 godini da počne sa proizvodnjom.

Privredne zanatske organizacije u 1954 godini — istaknuto je na sastanku — treba da posvete više pažnje problemu komercijalizacije svoga poslovanja borbom za novi asortiman i jeftiniju proizvodnju. Slobodna novčana sredstva iz fondova namijenjenih za finansiranje treba upotrijebiti za nabavku nove opreme bez koje je nemoguće osvajanje nove proizvodnje.

Kretanje trgovine na malo za posljednje dvije godine pokazuje tendenciju porasta. Robni promet za 1954 godinu planiran je u ukupnom iznosu od 2.146.000.000 dinara.

Postavljeni plan za 1954 godinu kod trgovine na malo zahtjeva maksimalni napor da bi se realizovao predviđeni obim robnog prometa. Mogućnosti treba tražiti u boljem asortimanu za grad, a naročito za selo, jer asortiman građevinskog materijala i metalnih proizvoda čiji je najveći potrošač selo na tržištu još uvijek ne zadovoljava.

Drug Osman Karabegović interesirao se za pojedine stavke u budžetu Narodnog odbora sreza. Zatim je govorio o opštem napretku naše Republike i istakao da više nismo zavisni od drugih republika, te da se u ovoj godini moramo više osloniti na sopstvene snage i mogućnosti, jer u ovoj godini neće biti doprinosa van republike. Bosna i Hercegovina se vidno trgnula i krenula naprijed. Još prije dvije do tri godine pomoć sa strane bila je potrebna, ali u sadašnjim uslovima ne treba je očekivati. Ako to sve gledamo kroz perspektivu sreza, onda se ta pomoć tako jako ne osjeća, ali, ako se gleda šire, sa pogledima na opšti razvitak, onda se može doći do zaključka, da smo u odnosu na prošlu godinu krenuli naprijed u svakom pogledu. U prošloj godini imali smo malo — sada imamo mnogo više — ali, ni to sve nije dovoljno. Zato manipulisanju sa novcem iz budžeta treba prilaziti studioznije. Preduzeće nije neko zasebno tijelo, a komuna takođe. To nam nalaže — rekao je drug Osman Karabegović — da ni na jedan od ovih faktora ne gledamo posebno, nego kao na jednu cjelinu. Treba raščistiti sa tim ko je rentabilan a ko nije. To je jedan od preduslova za uspjeh u ovoj godini.

D. M.

Предлог друштвеног плана Мркоњићког среза стављен на дискусију

Секретаријат за привреду Народног одбора среза Мркоњић Град израдио је Предлог друштвеног плана среза за 1954 годину. Његовој изради претходиле су обимне припреме, на чему се нарочито ангажовао Савјет за привреду. На овај предлог друштвеног плана, поред бирача, ставиће у току дискусије своје примједбе и предлоге и привредне организације о којима ће у другој половини априла расправљати оба вијећа Народног одбора.

Уз Предлог друштвеног плана налазе се и економски инструменти помоћу којих су утврђене стопе допунског пореза на доходак од пољопривреде, осталих занимања и имовине, расподјела добити између предузећа и комуне, коришћење добити за платни фонд итд.

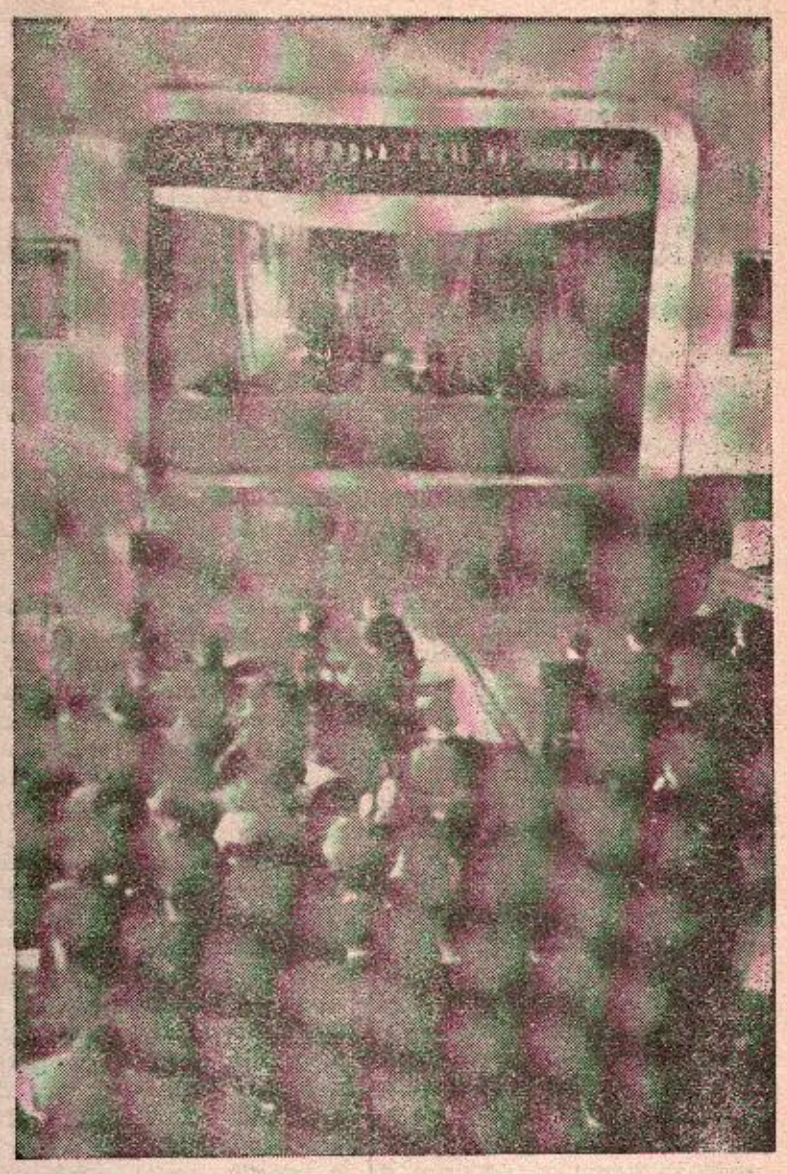

У политичком животу заједнице омладина узима активног учешћа
На слици: радно претсједништво конференције НО Бањалучког среза
Снимио: **Đ. Petek**

Иако је омладинска организација имала крупних резултата није постигла оно што јој реалне могућности дозвољавају

На Среској конференцији Народне омладине, која је дио општих припрема за IV Конгрес омладине Босне и Херцеговине, сумирани су резултати рада, анализиране слабости и донесене смјернице за будући рад у организацији омладине Среза бањалучког.

У току прошле године организације Народне омладине среза и града Бање Луке постигле су знатан успјех у проналажењу нових форми рада, јер потребе омладине у новим условима сукобљавале су се са сиромаштвом рада и тражиле организацију нових друштава и течајева у којима би омладина нашла мјесто за учење и разоноду.

Тако су се као подесне форме показале: музичке секције, пољопривредни курсеви, течајеви за здравствено просвјећивање, који су нарочито допринијели окупљању женске сеоске омладине. У току прошле године формирана је 21 музичка секција са 4-5 инструмената, а колико је интересовање омладине за рад у овим секцијама најбоље говори примјер омладинаца општине Бронзани Мајдан који су свакодневно прелазили по 15 км. да би дошли до учитеља који их је учио свирати.

Поред тога, само на селу у овом периоду одржано је 123 омладинске приредбе и 15 смотри културно-умјетничког рада. Није потребно истицати да је омладинска организација у граду имала видних успјеха, али та организација није постигла ни издалека оно што су јој реалне могућности дозвољавале. У току прошле године на курсевима за здравствено просвјећивање женске сеоске омладине било је окупљено 546 омладинки, ма да и ово није тако велик број обзиром на акутност овог проблема на селу.

У политичком животу наше заједнице омладина је узела активног учешћа у свим политичким акцијама које је спроводио Социјалистички савез. Али ипак има организација у којима је тај рад био недовољан, као на пр. Пискавица, Крупа п/В, Добрља као и неке организације у граду. На зборовима бирача омладина учествује са 15% и то из разлога што омладину не позивају на збор бирача, сматрајући да та питања треба да рјешавају домаћини кућа. Ово говори да неке омладинске организације нису нашле своје мјесто и задатке које пред омладину поставља наша заједница.

Констатовано је да васпитање омладине није само задатак омладинске организације, већ и задатак свих друштвених фактора, јер се не може поставити питање учешћа омладине у радничким савјетима, задругама, Социјалистичком савезу и другим органима самоуправе без њеног васпитања и политичке оријентације.

Врло важно питање у вези са политичком активизацијом омладине је стварање материјалних услова за тај рад. Зато је нужно да се приђе изградњи просторија, фискултурних игралишта итд. гдје ће се омладина моћи окупљати. Оно је у толико актуелније што на појединим подручјима има велики дио омладине необухваћене у организацији, тако је у Пискавици око 50% омладине ван организације.

(Наставак на 2 страни)

Омладинској конференцији Народне омладине у Бараћима присуствовало 350 омладинаца и омладинки

Ових дана у Бараћима, срез Мркоњић Град, одржана је општинска конференција Народне омладине, на којој је поред избора општинског комитета и делегата за Среску омладинску конференцију, анализиран досадашњи рад омладине на овом подручју. Конференцији нису присуствовали само изабрани делегати, већ скоро сва омладина са овог општинског подручја. На конференцију је дошло 350 омладинаца и омладинки. Њихов долазак био је организован. Долазили су у поворкама са заставама и транспарентима. Наравно да ни пјесма и весеље није изостало. Омладина је дошла да чује резултате постигнуте у раду. Иначе су делегати општинске омладинске конференције, а и присутна омладина, имали о чему дискутовати. Ту је болница, моторни млин, школе, зграда Народног одбора општине, активни здравствени течајеви, културно иживљавање омладине кроз културне и фискултурне активе итд., у чему је омладина, и на подизању објеката и у политичком раду дала видан допринос.

P. J.

POLJOPRIVREDA JE OVE GODINE U ZNAKU OZBILJNIH PRIPREMA ZA BUDUĆA ZNATNIJA INVESTIRANJA

Razgovor sa narodnim poslanikom Acom Matićem

Problemi poljoprivrede su veoma živo razmatrani u radu skupštinskih odbora Republičke skupštine, a isto tako i na posljednjem zasjedanju Narodne skupštine Bosne i Hercegovine kada se pretresao i donosio Društveni plan i budžet naše Republike za 1954 godinu. Obratili smo se Narodnom poslaniku Vijeća proizvođača drugu Aci Matiću, koji je duže vremena učestvovao u radu Skupštine, da nam odgovori na neka pitanja iz ove privredne oblasti.

Obzirom na zaostalost poljoprivrede u našoj Republici, koji su osnovni zadaci i karakteristike poljoprivrede u Društvenom planu Republike za 1954 godinu?

Poljoprivreda naše Republike zaostaje svojom proizvodnjom u odnosu na predratnu proizvodnju, a isto tako nju karakterišu i veoma niski prinosi koji su daleko ispod prosjeka u drugim republikama, što znači da je svojom proizvodnjom ispod jugoslovenskog prosjeka. Poljoprivredi se ove godine posvećuje veća pažnja i u našoj Republici, tako da se iz Društvenog plana vidi niz mjera i predviđanja koja idu ka pripremanju poljoprivrede za krupnije i složenije zadatke u narednim godinama. Odredbama Društvenog plana Republike čine se znatne olakšice poljoprivrednim dobrima, zadrugama u poljoprivrednoj proizvodnji i dr., znači krupnoj poljoprivrednoj proizvodnji u unapređenju svoga rada, tako da je otpala izvjesna zbrka i bojazan kod istih u vezi sa primjenom novih privrednih istrumenata. Dalje, u 1954 godini prelazi se na oporezivanje po katastru koje se temelji na objektivnim mjerilima razlika u klasama i kategorijama zemlje, tako da će ovako oporezivanje stimulativno djelovati na proizvođača, na njegovu veću produktivnost rada, prinose i drugo, bez obzira što pitanje katastra u našoj Republici nije u potpunosti sređeno, a i tamo gdje je sređeno, preduzeće se naknadne revizije istih. Regres za nabavku mašina, sprava i reprodukcionog materijala, povećani uvoz vještačkog đubriva, subvencije za nabavku kvalitetnog sjemena i rasplodnih grla, sredstva za zaštitu bilja i stoke su takođe znatnija u ovoj godini u odnosu na 1953 godinu. Za razvitak poljoprivrede u 1954 godini uticaće povećanje investicionih sredstava iz opšteg kreditnog fonda za ulaganja u poljoprivredu i podizanje objekata u poljoprivredno - individualnih proizvođača za podizanje voćnjaka, vinograda, za nabavku rasplodne i radne stoke itd. Jednom riječi, osnovna karakteristika poljoprivrede u ovoj godini u našoj Republici je ta, da je ovoj privrednoj oblasti posvećena ozbiljna pažnja i da je na njoj da izvrši temeljite pripreme kako bi bila sposobna da u slijedećim godinama prihvati znatnija investiciona sredstva koja će nesumnjivo doprinijeti ublaženju disproporcije naše poljoprivrede u odnosu na ostvareni brzi porast industrije.

U radu Vijeća proizvođača istakli ste — da poljoprivredne organizacije nisu bile spremne da prime veća investiciona sredstva?

Kao što je poznato u Vijeću proizvođača je vođena veoma živa diskusija o poljoprivredi. Grupa poslanika poljoprivrede je isticala i zalagala se za rješenje najkrupnijih problema u poljoprivredi naše Republike. Tačno je, da sam u diskusiji iznio činjenicu, kako poljoprivredne organizacije u našoj Republici nisu bile spremne niti sposobne da prihvate i prime znatnija investiciona sredstva putem konkursa iz opšteg kreditnog fonda. Rezultati po ovome najbolje govore, da to pretstavlja neuspjeh za našu poljoprivredu. Na konkurs za dobijanje investicionih sredstava izašle su poljoprivredne organizacije naše Republike sa zahtjevom u iznosu od 1800 miliona dinara. Narodna banka je odmah odbila oko 800 miliona dinara zbog nepotpune dokumentacije. Međutim, očekuje se da će poljoprivreda Republike po prvom konkursu dobiti oko 300 miliona dinara. Obzirom da je raniji proračun predviđao da će poljoprivreda Republike absorbovati 2 milijarde dinara, ovo pretstavlja očito neuspjeh. Nepripremljenost je osnovni razlog za takav rezultat. U pogledu nepripremljenosti nije isti slučaj u Republici. Naš srez je dobro pripremio potrebnu dokumentaciju, ali je izišao na tržište kredita sa nisko ponuđenom kamatnom stopom. Bez obzira na uslove tržišta kredita, mnogi poslanici su isticali, a i ja dijelim njihovo mišljenje — da kamate za dugoročna sredstva namijenjena poljoprivredi ne trebaju biti visoke, jer pri ovakvom stanjue naše poljoprivrede to predstavlja veliko opterećenje, te je potrebno da se pred takvom računicom ozbiljno zamislimo. Normalnije i razumljivije stanje po ovom pitanju svakako će doći do izražaja u narednim godinama kada će biti odvojeno više sredstava za unapređenje poljoprivrede.

Budžetska sredstva, koja se odvajaju ove godine za unapređenje poljoprivredne proizvodnje su takođe povećanje. Možete li nam reći nešto o tome?

Da, u budžetu su predviđena veća sredstva u odnosu na prošlogodišnja, koja idu prije svega na očuvanje postojeće poljoprivredne proizvodnje, a u nekim granama i na unapređenju. Ta sredstva su namijenjena: odbrani od poplava, za zaštitu bilja i stoke, za budžetske investicije kod instituta naučnih zavoda, ogledних stanica, škola i dr., tj. kod svih naučno-istraživačkih ustanova koje indirektno utiču na unapređenje poljoprivrede. Ovakav stav je jednoglasno zauzet u oba odbora za budžet prilikom pretresa budžeta u načelu i u pojedinostima, a bilo je nastojanja i zalaganja da se ista povećaju. Izvjesna povećanja su i učinjena naknadnim amadmanima Izvršnog vijeća NR BiH.

Više brige za zdravstveno i ekonomsko prosvjećivanje omladine u Prijedorskom srezu

— IZGRADNJA ŠKOLA U PRVI PLAN —

Ovih dana u Prijedoru je održana Sreska izborna konferencija Narodne omladine, kojoj su pored 120 delegata, bili prisutni i narodni poslanici Pero Gajić i sekretar SK Mihajlo Pejić. Pretsjednik Sreskog komiteta Narodne omladine drug Đuro Kos, podnio je iscrpan izvještaj o radu Narodne omladine na ovom srezu u vremenu od prošle do ove izborne konferencije.

Djelatnost organizacije Narodne omladine u prošloj godini odvijala se u raznim oblicima. Prije svega tu su omladinska kulturno-prosvjetna društva, društvo mladih umjetnika, sekcija planinara, plivača, streljačke družine, sportska društva, čete »Partizana«, i u zadnje vrijeme i organizacija izviđača i planinki, koja je našla široku primjenu naročito na srednjim školama. Na terenu sreza, prema evidenciji sa kojom raspolaže Sreski komitet Narodne omladine, ima preko 4.300 omladinaca i omladinki, međutim od tog broja svega 1.400 su aktivni članovi, dok po strani ostaje oko 3.000 mladih ljudi. O ovome pitanju razgovarano je na nekoliko sastanaka Sreskog komiteta. Kao najpogodnije sredstvo za prikupljanje omladine korištene su razne forme kulturno-političkog rada, a tek onda se pristupalo pojedincima sa prijedlogom da stupe u organizaciju Narodne omladine. Ovakav nastup u većini slučajeva dao je rezultate. Evo, i sada na terenu ima preko 160 omladinaca koji rade u omladinskim kulturnim društvima, a nisu članovi Narodne omladine, ali će vremenom postati.

Među najaktivnije osnovne organizacije Narodne omladine u Prijedorskom srezu spada nesumnjivo organizacija na opštinskom području Kozarac. Od 441 člana Narodne omladine, u tri čete »Partizana« okupljeno je 90 članova, u kulturno-umjetničkom društvu radi 150, u sportskom 40, u biblioteku je upisano 40 redovnih članova i u dobrovoljno vatrogasno društvo preko 60 članova. Međutim, i na ovom, kao i na ostalim opštinskim područjima, ima jedan dio omladine, koja je ostala po strani. Čini se da će i ovo biti jedan od većih zadataka sa kojim će se morati pozabaviti organizacije Narodne omladine na terenu u toku ove godine.

Bilo je mnogo govora i o radu kulturno-prosvjetnih društava na terenu sreza. Među boljim omladinskim kulturnim drustvima istaknuto je KUD »Polet« u prijedorskoj gimnaziji. U ovom drustvu, u više sekcija, radi preko 150 clanova Narodne omladine.

Na prosvjećivanju seoske omladine mora se još mnogo toga uraditi. Sada na terenu sreza s uspjehom djeluju trideset kurseva za žensku omladinu. Od 630 polaznica na ovim tečajevima, završne ispite položila je 421 omladinka. Konstatovano je, da su domaćinski tečajevi veoma pogodna forma za okupljanje seoske omladine, i da je kao takvu treba i dalje njegovati. U selu Maričkoj od 16 polaznica, koliko ih je bilo na jednom tečaju, sve su položile završne ispite — primjer koji govori da i dalje moramo voditi računa o seoskoj omladini.

U 1953 godini omladina je dala 14.000 dobrovoljnih radnih dana koji pretvoreni u novac znače vrijednost od preko 2,400.000 dinara. Veći dio ovog vremena utrošen je na izgradnju i povećanje školskog prostora, a to će ujedno biti i jedan od najvažnijih zadataka Narodne omladine u ovoj godini. Budžeti narodnih odbora za ove svrhe su minimalni, a potrebno je pristupiti izgradnji novih i dovršenju škola koje su u gradnji. I ovdje će omladina biti glavna radna snaga. Zato će se odmah pristupiti formiranju opštinskih i seoskih štabova, čiji će zadatak biti obezbjeđenje i ravnomjeran tok svih akcija koje će se izvoditi na ovom polju.

Naročito je podvučeno da se na ekonomskom prosvjećivanju omladine mora još mnogo toga učiniti. Istaknuto je da se više pažnje mora posvetiti organizaciji raznih tečajeva na selu iz oblasti povrtlarstva, ratarstva, voćarstva i pčelarstva. O ovim i sličnim pitanjima, na ovoj konferenciji govorio je drug Pero Gajić, narodni poslanik Saveznog vijeća proizvođača.

Drug Mihajlo Pejić, narodni poslanik i sekretar Sreskog komiteta Saveza komunista, govorio je o vaspitanju socijalističke svijesti kod naše omladine, o sprovođenju programa kulturno-zabavnog rada u Narodnoj omladini, i drugim zadacima Narodne omladine u ovoj godini.

Izabran je novi Sreski komitet i 5 delegata za Kongres Narodne omladine BiH.

D. M.

Иако је омладинска организација имала крупних резултата није постигла око што јој реалне могућности дозвољавају

(Наставак са 1 стране)

У вези са радом радничке омладине констатовано је, да се послије расформирања омладинске организације у већини мањих предузећа и њиховог укључења у територијалну организацију велики број омладине остао ван организације. То је карактеристично за III и IV кварт.

За омладинске организације у школама карактеристично је да су у току прошле године постигле знатне резултате у културном и политичком раду. Крупан корак у школству учињен је у демократизацији односа између наставника и ученика. Дискусије вођене посљедњих мјесеци у средњим школама о односу између наставника и ученика потврдиле су да се ради о озбиљним проблемима који се не могу гледати одвојено од читавог система нашег школства и настојања да се систем васпитања у школама усклади са нашим друштвеним развитком, али је запажено да је било неоправданих захтјева од стране ученика у погледу разних ограничења.

Среска конференција Народне омладине показала је да у редовима Народне омладине постоји велико интересовање за рад нарочито на културно-забавном пољу, али се показало и то да руководиоци из основних организација и општинских комитета нису имали довољно самоиницијативе у одабирању оних форми рада — које су најприкладније у појединим основним организацијама. Показало се, да је наступила извјесна стагнација услијед тога, што више немамо великих омладинских радних акција које су оживљавале рад у организацији. Показало се и то да не постоји констатан рад у идеолошко-васпитном раду које има за посљедицу политичку необавијештеност омладине.

Као посебно питање ова конференција је разматрала и изградњу основних школа. Једногласно је закључено да изградња школа и других потребних друштвених просторија буде најважнији задатак омладине у овој години. Изградити 9 нових, 11 довршити и 11 школа проширити то је задатак на чијем извршењу ће омладина бити у првим редовима.

Услијед тога што је организација са своје стране учинила на пољопривредном просвјећивању омладине закључено је да се формирају организације младих пољопривредника кроз које би се сеоска омладина упознала са савременим начином обраде земље. Поред тога одлучено је, да се пружи више помоћи организацији здравствених и домаћинских течајева, који би били стална форма за просвјећивање женске сеоске омладине. Конференција је истакла захтјев да се позвани органи више заинтересују за услове живота, рада и смјештаја ученика у привреди, нарочито у погледу односа приватних мајстора према ученицима и одабирању наставника — добрих педагога за школу ученика у привреди.

Већина делегата у својим дискусијама је истакла да су форме које сада примјењују у раду са омладином добре, разноврсне и подесне за наше услове, али садржај рада у тим формама је слаб, не освјежава се ничим новим, што је у неколико још увијек разлог неокупљености великог броја омладине.

Послије сумирања свих резултата и недостатака закључено је да ће се Народна омладина Бањалучког среза и града још више него досада укључити у рад Социјалистичког савеза, како би и на тај начин дала свој удио у нашим напорима у изградњи социјализма.

И. К.

Земљорадничке задруге у Србачком срезу преузеће земљу из земљишног фонда

Још раније су неке земљорадничке задруге и пољопривредно добро Мотајица предали молбе Народном одбору среза да им се додијели земља из земљишног фонда. Донијете су одлуке да се овим организацијама додијели земља како би исту могле засијати још у овој прољетној сјетви. Остала земља коју не може да прими ни једна организација 'едан дио ће се пошумити, а други дио ће се за ову годину давати у закуп.

Пољопривредно добро „Мотајица" и „Напредак" и електрична централа затражиле су од Народног одбора среза да да гаранцију Народној банци за кредите које су тражиле јер имају губитке у прошлој години. Гаранцију је тражило и шест задруга, јер и оне имају губитке из ранијих година који још нису подмириле. Укупне гаранције које су дате износе 19,360.286 динара.

Комисија за преглед завршних рачуна земљорадничких задруга поднијела је извјештај одбору о прегледу завршних рачуна за 6 задруга.

За пет задруга одобрени су завршни рачуни, док је завршни рачун земљорадничке задруге из Бајинаца одбор одбио, из разлога што је ова задруга у прошлој години имала низ неправилности. Ова задруга има око 2,400.000 динара залеђених обртних средстава те ради тога нема чиме ни да послује, не одговара својим обавезама те је донијета одлука да престане са радом и да се путем арбитражног поступка изврши ликвидација задруге.

С. Радоњић

ЧИТАОНИЦА ИЛИ ПРЕНОЋИШТЕ

На иницијативу неких другова отворена је читаоница у просторијама Земљорадничке задруге у Добрњи, како би књига што брже и лакше продрла међу народ овог краја.

У ову читаоницу смјештен је приличан број лијепих књига, шах гарнитура, домине, радио апарат и дневна штампа. Када се у селима чуло за отварање читаонице, сељаци су долазили са свих страна да однесу коју књигу, новине, или да поиграју коју партију шаха и домина. Али, ово није било дугог вијека. Руководиоци Земљорадничке задруге претворили су ову читаоницу у неку врсту преноћишта. Задахнути схватањем да је то само њихова просторија, они су читаоницу ставили на располагање ноћном чувару, а стражар се побринуо да измијени њен лик. На столовима гдје су некада стајале шаховске гарнитуре, домине и радио апарат, сада је његово преноћиште.

Да ли овакав рад Земљорадничке задруге у Добрњи води ка социјалистичком преображају села? Свакако да не!

Ј. В

СПОРОВИ О КОЈИМА СЕ МАЛО ЗНА

За посљедњих неколико дана оживиле су просторије Окружне државне арбитраже у Бањој Луци. Службеници ове установе имају пуне руке посла. Они сада не рјешавају само имовинско-правне спорове. Захваљујући новим привредним Уредбама надлежност арбитраже је знатно проширена. У новооснованом казненом одјељењу доносе се рјешења о кажњавању, не само руководилаца него и предузећа због незаконитог пословања.

Скоро свакодневно стижу пријаве Арбитражи против разних предузећа која се не придржавају привредних прописа. Долазе појединци и групе људи да као претставници предузећа због недопуштених пословних односа, одговарају на процесима у улози туженог или тужитеља, вјеровника или дужника. Већином се ради о таквим прекршајима о којима врло мало знају радни колективи или о којима се не говори на састанцима предузећа. Изгледа да претставници предузећа, у најкраће случајева, нерадо говоре о томе.

Врло је интересантно погледати до каквих све спорова долази, због којих поједини радни колективи трпе приличне штете.

„Босанка“ по нижим цијенама снабдјева своје службенике

Задружно трговачко предузеће „Босанка“ у Бањој Луци кажњено је за дјело продаје робе на мало и по јевтинијој цијени својим службеницима као и за недозвољену верижну трговину са 160.000 динара. За исти прекршај директор предузећа је кажњен са 11.000 динара. „Босанка“ је између осталих прекршаја у свом пословању, за које је наведеном сумом кажњена, продала 100 кубичних метара дрва својим службеницима по повољнијим условима од осталих индивидуалних потрошача. Према Уредби о трговинској дјелатности предузећа не смију продавати робу својим радницима и службеницима као и неким грађанима по нижим цијенама. Међутим, предузеће „Босанка“ не обазирући се на Уредбу, не само да је продавала робу својим службеницима по нижим цијенама, него је тиме пословала на мало што је такође недопустиво. И трговачко предузеће Среског савеза земљорадничких задруга у Котор Варошу такође је кажњено са 100.000 динара зато што је својим службеницима продавало робу јевтиније, него што су биле одређене цијене за остале потрошаче. Директор предузећа кажњен је за овај прекршај са 5.000 динара новчане казне.

Разводњавање ракије

Окружна арбитража у Бањој Луци казнила је „Козару“ трговачко предузеће Среског савеза земљорадничких задруга у Приједору са 50.000 динара новчане казне, због тога што је без дозволе надлежног органа отворило угоститељску радњу „Здрављак“.

Није риједак случај да разна угоститељска предузећа продају алкохолна пића помијешана са водом, како би на непоштен начин дошли до већих зарада. Тако је угоститељско предузеће „Херцеговина“ у Приједору кажњено са 25.000 динара зато што је у једном свом локалу продавало ракију помијешану са водом. Шта више, продају је вршило нестручно лице. Заслужна казна задесила је и пословођу овог предузећа који је за исто дјело кажњен са 12.000 динара новчане казне.

И тако редом, могло би се набројати још низ предузећа која недозвољеним пословањем умањују свој углед и наносе приличне губитке својим колективима, а и заједници. Праведне казне говоре о наличју неких предузећа, оне говоре о изгубљеним стотинама и хиљадама.

Много „ситних“ спорова

Број пријава о прекршајима стално расте. Окружна арбитража у Бањој Луци примила је од почетка ове године 24 пријаве тежег карактера преко разних привредних организација. Међутим број пријава за „ситне“ прекршаје износи на десетине дневно. Највише се кажњавају трговачка предузећа, на примјер за неистицање цијена, за продају робе штетне по здравље, за неиздавање рачуна на захтјев потрошача, за просторије које немају здравствене услове итд.

Према ријечима претсједника Окружне арбитраже у Бањој Луци, у односу на почетак прошле године, ове године се број спорова повећао за 4 пута. Поред наведених примјера често спорови настају услијед немогућности остварења платежних обавеза. Нека предузећа купују некурентну робу која лежи у магазинима и тако се доводе у ситуацију да не могу подмирити дуговања због непродате робе.

Један од главних проблема Окружне арбитраже у Бањој Луци је што се одлуке Арбитраже често не извршавају. Због непоштивања поступака Арбитраже свака трећа одлука мора се извршити принудним путем.

„Врбас“ у Српцу под принудном ликвидацијом

Дјеловање Арбитраже много зависи и о ефикасности трговинских и финансиских инспектора. Међутим, примјећује се да неки срезови на подручју бивше Бањалучке области, као на примјер Мркоњић Град, Србац итд. уопште немају ни трговинске ни финансиске инспекције. Без инспекције ће и даље бити слаб и скоро никакав надзор над радом предузећа, и отежан увид у њихово пословање. Типичан примјер оваквог стања је случај са угоститељским предузећем „Врбас“ у Српцу, које се моментално налази у принудној ликвидацији. Органи Арбитраже су утврдили да пасива овог предузећа износи 2.5 милиона динара! А како је дошло до тога? Угоститељско предузеће „Врбас“ уопште нема директора него га замјењује пословођа који је ступио на његову дужност без икаквог писменог постављања. Ни остали службеници који раде у предузећу немају прописаних постављења. Да би било још горе предузеће „Врбас“ већ годину дана послује само са готовином, јер му је Народна банка блокирала текући рачун. Директор је, видећи у каквом хаотичном стању се налази предузеће, напустио је свој положај остављајући предузеће на милост и немилост. Стога није ни чудо да је предузеће пало под стечај.

Не указује ли овај случај угоститељског предузећа „Врбас“, у првом реду на небригу Народног одбора среза да својом интервенцијом спријечи штете нанесене заједници?

Дужност је не само надлежних органа него и радних колектива, као и сваког грађанина да јавно кажу своју ријеч када је у питању поштивање нових привредних мјера.

Љ. Тадић

Protiv intriga i divljeg projektovanja

Izgradnja našeg grada iz godine u godinu dobija sve šire razmjere. Uporedo sa borbom gradevinskih i drugih preduzeća za što kvalitetniju izradu objekata koje mu je povjerilo društvo i preduzeće za projektovanje »Projekt« Banja Luka vodi borbu za izradu što kvalitetnijih projekata.

Međutim u posljednje vrijeme čuju se vrlo neobjektivne i neistinite izjave od strane Ing. Ibrahima Salihagića i Ing. Rajka Dušanića upućene na ovo preduzeće, a koje se odnose na kvalitet projekata i sposobnost stručnog kadra ovog preduzeća. Kod nedovoljno obavještenih, a pogotovo nestručnih građana ovakve izjave krnje ugled našeg preduzeća, iako su bez svake osnove.

Projekti koje ovo preduzeće izraduju nisu konačni, jer se sa njima u prvom redu saglasuje naručilac (investitor), a zatim odobrava reviziona komisija (bilo gradska u Banjoj Luci ili republička u Sarajevu) čiji stručni sastav jamči da se ne mogu provući nikakvi manjkavi ili nekvalitetni projekti. Radi obavještenja javnosti iznosimo da svi projekti obavezno prolaze kroz ovakvu revizionu komisiju pa bilo da se radi o privatnoj prizemnoj stambenoj zgradi ili nekoj višespratnici.

Kolektivu ovog preduzeća poznati su razlozi zbog čega Ing. Ibrahim Salihagić i Ing. Dušanić pronose ovakve neistinite vijesti te želi ukratko da obavijesti javnost o tome.

Ing. Ibrahim Salihagić prije više mjeseci smijenjen je sa dužnosti direktora ovog preduzeća zbog aljkavog rukovodenja i projektovanja i samovolje u radu.

Prije izvjesnog vremena podnio je jedan uslovljeni otkaz koji je kolektiv prihvatio, naročito iz razloga što je Ing. Salihagić kao direktor projektant i službenik ovog preduzeća radio protiv interesa kolektiva.

Kada je direktor ovog preduzeća bio Ing. I. Salihagić htio se zaposliti u ovom preduzeću Ing. R. Dušanić, ali radi svog divljeg projektovanja i kritike na rad (projektovanja) nije primljen na rad. Pored toga postojanja ovakvog preduzeća ne odgovara Ing. Dušaniću jer ga onemogućava da svoju privatnu djelatnost još više proširi. Smatramo da ovo nisu glavni i jedini uzroci vijesti koje o našem preduzeću pronose Ing. Salihagić i Ing. Dušanić, nego i da je jedan od glavnih razloga lični i materijalni interes, a nikako dobronamjerna kritika.

Kolektiv ovog preduzeća želi na ovaj način da obavijesti građane našeg grada i Bos. Krajine, jer nije u stanju da svakodnevno odgovara na veliki broj upita, bilo na ulici ili za vrijeme rada u preduzeću o razlozima neopravdanih primjedbi Ing. I. Salihagića i Ing. R. Dušanića, jer su oni uspjeli da o ovome upoznaju veliki broj ljudi počevši od nestručnih radnika, zanatlija do fakultetsko obrazovanih ljudi na prvom mjestu onih koji nemaju bliže veze sa objektima o kojima je riječ.

Interesantno je da su se Ing. I. Salihagić i Ing. R. Dušanić sada našli na istim pozicijama protiv preduzeća »Projekt«, a nedavno su se radi prestiža svojih ličnih interesa čak fizički obračunavali na ulici.

Kolektiv preduzeća »Projekt« Banja Luka

„СРЕЋА“ У ПОДРУМУ

Некако прије двије године у неким кафанама нашег града појавила се томбола. Тикети са црно-бијелим квадратићима привукли су пажњу оних, који су навикли да на лак начин дођу до извјесне своте новаца. Што се даље ишло овај хазард узимао је све више маха и окупљао око стола, на којем је стајао шешир са тикетима, све више посјетилаца. Прво озбиљнији, а касније и омладина је почела да пуни задимљене просторије уцерица и кафана, надајући се, да ће се и њима у погодном тренутку „насмијешити срећа“.

Обично је почињало овако. Са неким од пријатеља посјетили сте просторије гдје се игра томбола. Неко вас је наговорио да и ви покушате. Узели сте један тикет. Сјели сте за сто и умијешали се у масу људи чије су очи летјеле час на тикет - час на шанкисту који је извикивао бројеве. Грозничаво сте крижали квадратиће, надајући се да би ипак и ви могли постати „сретни“ добитник, од 500 до 1200 дин.

На крају је неко викнуо: готово!, и ви сте установили да вам је остало непопуњено неколико квадратића. Из другог краја сале — сретни добитник пробијао се ка шанку да прими новац. Можда је овај „сретни“ добитник досада већ пар пута примио масне и од силног претурања излизане новчанице. Можда је ово и први пут, јер се лице добитника сја — као да је извукао премију на државној лутрији.

А ви сте били разочарани!

Они тврдогланији били су упорни. У прво вријеме 5, касније 8, па 10 тикета, који нису доносили ништа, куповали су за једно вече. Један познаник заложио је капут. Други је продао рукавице и шал. А хазард је царовао.

У неким кафаницама почели су да точе и пиће. Један се напио — а други добио по носу. На крају је морала власт да интервенира.

То је било прије двије године!

ОПЕТ ПО СТАРОМ

Једно извјесно вријеме били су мирни наши грађани. Многи су заборавили па овај „непресушни“ извор лаке зараде.

Али, то је било само кратко вријеме. Онда се неко опет загријао за овај начин прикупљања новчаних средстава. У праксу је ушло многима културним или спортским колективима, да у вријеме „новчане кризе“ приређују овакве вечери, које, међу нама речено, сваки дан гутају десетине хиљада динара од оних лаковјерних.

А субота и недјеља носе рекорд.

Тада се у подруму Поште, скупе млади и стари, да послије паузе од двије године опет испробају срећу. Заправо, неки од њих нису ни прекидали „радни“ стаж. Док није забрањено картање, могли сте их видјети у хотелима, они су били стални гости.

Разговарао сам са једним од учесника — он је за десетак дана остао „лакши“ за 1800 динара, али, ипак је једном приликом и он добио око 360 динара. Колики је тек број оних који нису имали ту „срећу“ да осјете тријумф сретног добитника, који се гура ка столу шанкисте да прими масу новчаница.

Ово је забиљежено прошле суботе.

Д. М.

Ко је добио награде у управном одбору Задруге у Лишњи

У Лишњи у Прњаворском срезу одржана је годишња скупштина Земљорадничке задруге. Ова задруга у прошлој години има добит од преко 700.000 дин. Да је отпремила сву робу, коју има на залихи, та би добит била знатно већа.

На скупштини је расправљано и о подјели награда појединим задругарима, који су заслужни за развитак ове задруге, али је један већи дио новца предвиђен за награде подијељен међу чланове Управног одбора задруге. Тако су неки чланови Управног одбора добили награде у висини од 5 до 20 хиљада динара. Да би ствар била још гора, ни један од пословођа у четири продавнице, колико их има ова задруга, није уопште награђен.

Омладина з села Лишња тражила је од ове задруге да купи један радио апарат за мјесно културно-просвјетно друштво, али су овдје наишли на неразумијевање. И поред тога што је омладина на једном састанку обећала да ће се задрузи одужити, односно временом отплатити овај радио апарат, или, дат је и један приједлог, да омладина учествује у акцији на засађивању воћака код задруге и на тај начин дође до радио апарата, али ни овај приједлог омладине није прихваћен.

Ш. Велић

ЗЕМЉОРАДНИЧКА ЗАДРУГА У САНСКОМ МОСТУ СЛУЖИ ЗА ПРИМЈЕР ОСТАЛИМ ЗАДРУГАМА НА СРЕЗУ

У току прошле године земљорадничка задруга у Санском Мосту је пребацила предвиђени план откупа пољопривредних производа, као и набавке и продаје индустриске робе, у износу од 7,000.000 динара. Највећи промет отпада на индустриску робу, који износи преко 60,000.000 дин. Задруга има своју столарску радионицу, пекару, месницу, моторни млин, више продаваоница и једну угоститељску радњу. У току ове године чиста добит износи око 3,500.000 динара. У току 1952 године ова задруга је оформила своју економију у близини града. Ове године је израђено 500 метара пута до економије, која је постала приступачна градској пијаци. На овој економији задруга је подигла модерну шталу, коју је попунила кравама, приплодним биком и пастухом. Поред тога подигла је посудбену машинску станицу која је снабдјевена са 2 трактора и приколицом, 2 вршалице, 3 тријера, 1 самовезачицом, 1 камионом, дизл мотором, као и другим ситним пољопривредним алатом, који служи искључиво задругарима.

Реорганизацијом сељачких радних задруга, ова задруга је преузела сву активу и пасиву СРЗ у Кркојевцима, те је повећала како земљишни, тако и сточни фонд. У мјесецу априлу прошле године задруга је добила 200 дунума обрадивог земљишта и воћњака. Тиме је проширено пословање у пољопривредној производњи, а задруга је економски ојачала. Принос од култура се повећава, а задруга је почела у посљедње вријеме, да све више обраћа пажњу засијавању поврћа. Ове године је само на 3 дунума засијано лубеница. Задруга је имала добит од 106.000 динара, док је од 50 дунума засијаних кукурузом приход износио 100.000 динара. Задруга ће у овој години бацити веће количине поврћа на градску тржницу и тиме утицати на снижењу цијена пољопривредним артиклима.

Задруга је на економији изградила житни магацин за 16 вагона жита, те два коша велика, затим магазин за гориво, и зграду за ковачницу.

Задруга је помагала и културно-просвјетну дјелатност. Дала је прилог од 80.000 динара читаоници у селу Кркојевци, а осталим друштвеним организацијама дала је своту од 40.000 динара. У овој години ће задруга полићи модерну столарску радиону за израду намјештаја, која ће стајати око 10,000.000 динара. Исто тако, реповираће своју зграду у центру града за задружне канцеларије подићи још један спрат и тиме уједно улепшати изглед зграде. Да би већина задругара била укључена у рјешавању проблема задруге, закључено је да се формирају задружни савјети и то за: ратарство, сточарство, воћарство и повртларство. Они ће свакако бити од користи и допринијети унапређењу пољопривредне производње.

А. Х.

Zemljoradničke zadruge Mrkonjićkog sreza znatno su ojačale

Skupštine zemljoradničkih zadruga u Mrkonjićkom srezu pokazale su, da su zadruge u posljednjoj godini znatno ojačale. Nisu više to one zadruge čija se djelatnost uglavnom svodila na trgovinu i otkup poljoprivrednih proizvoda od svojih članova. Sada su ove zadruge preorijentisale svoj rad i na druge proizvodne grane. Skoro sve zemljoradničke zadruge poklonile su naročitu brigu unapređenju voćarstva i stočarstva. U Mrkonjićkom srezu ima jedanaest opštih i jedna radna zadruga. One su u prošloj godini zasadile i obnovile 6 voćnjaka na površini od 14 hektara. Samo zadruga u Bjelajcu uredila je voćnjak od 5 hektara. U ovom pogledu najaktivnije su bile zemljoradničke zadruge u Trnovu i Šehovcima, koje su samo u prošloj godini zasadile po 3 hektara voćnjaka. Taj zadatak nastavljen je i u ovoj godini. Samo u martu ove godine zasađeno je još 2.500 novih sadnica. U tome je zadruge pomogao i Sreski zadružni savez.

Zadruge su u prošloj godini samo na podizanju zadružnih i drugih kulturnih objekata, iz ostvarene dobiti investirale preko osam miliona dinara. Za ovu godinu takođe su u tu svrhu predviđene investicije od četiri miliona dinara. U ovome je naročito znatan napredak učinila Zemljoradnička zadruga u Podgorji. U prošloj godini dovršen je potpuno jedan zadružni dom, dva su dovedena skoro u završnu fazu, a za četvrti izvršene sve pripreme i on će do Prvog maja biti potpuno gotov. Zadruge su izgradile tri vlastite zgrade u kojima je, pored prodavnica, otvorena čitaonica, sala za konferencije, biblioteka itd. Takođe su u prošloj godini na srezu, uz svestranu pomoć zadrugara, podignuta dva motorna mlina. Istodobno su zadruge učestvovale i na opravci vodoopskrbnih objekata u selu.

Ovogodišnje skupštine zemljoradničkih zadruga, u odnosu na prošlogodišnje, bile su daleko masovnije. Za njih su mnogo više zainteresovani zadrugari, a i upravni odbori postali su aktivniji. Ni jedna zadruga u prošloj godini nije imala poslovni gubitak. One su poslovale veoma uspješno i postigle su znatnu dobit, jer su se orijentisale na više proizvodnih grana, a ne samo na trgovinu, i to primitivnu, kao ranije. Zemljoradničke zadruge u prošloj, 1953 godini, imale su čistu dobit od 14.935.000 dinara. Samo zemljoradnička zadruga u Podgorji ostvarila je dobit od 6.300.000 dinara, a u Trnovu i Majdanu po dva i po miliona dinara. Ove tri zadruge otkazale su kredit banci i posluju vlastitim finansijskim sredstvima. I njihov je ugled, baš radi toga što su bile privredno aktivne, u očima seljaka daleko porastao.

Pretsjednik SZZ iz Mrkonjića

I pretsjednik Sreskog zadružnog saveza, drug Uroš Anđelić, povoljno se izrazio o napretku zemljoradničkih zadruga na srezu. Ali se upravo može reći i to, da su zadruge počele znatno brže napredovati tek po njegovom dolasku za pretsjednika Sreskog zadružnog saveza. A i seljaci, proizvođači, dali su mu svoje povjerenje. Izabrali su ga za narodnog poslanika u Savezno vijeće proizvođača gdje će ih on takođe vjerno pretstavljati.

R. Jarić

Усвојени приједлози техничара за изградњу школа у Јајцу

Друштво инжињера и техничара у Јајцу постоји већ двије године, али се рад у овоме колективу осјетио тек у прошлој години, нарочито за вријеме организације прославе 29 новембра, када су на себе преузели већи дио терета на извршењу задатака око прославе.

Када је Народни одбор среза предвидио изградњу 12 школа на терену, онда је друштво инжињера и техничара апеловало на чланство да помогне око изградње пројеката за школе, а одзив је био велики. Тако је на примјер усвојен приједлог техничара Хамдије Шебића за једногодишњу основну школу, Мише Мирковића за двогодишњу, а примљени су радови и Луке Чутића, Худаета Кристека и Михајла Галкина. Инж. Иван Ковачић изјавио је, да је овом акцијом уштеђено Народном одбору среза преко 100.000 динара.

М. Јефтић

Veliki požar u Kulen Vakufu

U nedelju 28 o. mj., za vrijeme filmske pretstave, izbio je u kino sali veliki požar. Iz nepoznatih razloga zapalio se film, a kako kabina nije bila odvojena čvršćom pregradom od sale, to je odmah, nakon eksplozije filma, požar zahvatio sve dijelove sale. Istovremeno je planuo i pod i strop, a vrata i prozore brzo je zahvatio plamen. Pošto su bila samo jedna izlazna vrata, gledaoci nisu mogli na vrijeme izbjeći posljedice. Plamen je ubrzo obuzeo i gledaoce, i ovi su bili prisiljeni skakati kroz prozore. Kako je sala bila na spratu, to su ovi morali skakati sa velike visine na betonski trotoar. U velikoj brzini skakali su jedni na druge i tako nanosili još veće povrede. Što na ovaj način, što od opekotina, ozbiljno je povrijeđeno desetak osoba, većinom žena.

Vatrogasci su uspjeli lokalizovati požar da se ne prenese na druge zgrade, jer se ova zgrada u roku od petnaestak minuta srušila. Unesrećeni su odmah prebačeni u bihaćku bolnicu, gdje im je ukazana prva pomoć.

H.

Lovci Sanskog sreza ispunjavaju svoje obaveze

Nedavno je održana skupština Sreskog lovačkog udruženja u Sanskom Mostu. Analizirajući rad, na skupštini se moglo uočiti da je društvo u ovoj godini imalo vidnih rezultata i da su se mnogi članovi založili za napredak društva. U toku ove godine naročitu aktivnost se ispoljila na tamanjenju najopasnijih štetočina koje nanose veliku štetu lovnoj privredi. Na tamanjenju divljih mačaka, lisica, kuna zlatica i pasa skitnica, premašen je predviđeni plan i obaveze društva. Na ovom poslu se naročito istakao Milan Antonić koji je na skupštini pohvaljen za zalaganje za napredak lovne privrede. Pošto su psi skitnice postali velika opasnost kako u selu, tako i u gradu, a štete divljač i tamane je u leglu, to je riješeno da se u ovoj godini povede svestrana akcija na ubijanju pasa lutalica. Zahvaljujući požrtvovanju članova u prošloj godini je ubijeno divljači 184 lisice, 152 vjeverice, 18 tvorova, 17 divljih mačaka, 13 vidri, 10 kuna i 10 jazavaca, te više vukova. Obzirom na tešku zimu i veću pojavu vukova u 1954 godini će biti mnogo veći broj ubijenih vukova. Od štetočina ptica ubijeno je: 207 švraka, 189 vrana, 75 kreja i 24 jastreba. Za otkup je predato 1548 zečjih krzna. U toku prošle godine izvršena je smotra 150 lovačkih pasa, pa je konstatovano, da su većina po rasi zečari i najpodesniji za ovaj teren.

Zbog krivolovstva predana su organima vlasti 2 lovca koji su lovili srne. Čim se donese presuda, biće isključeni i oduzeto im oružje. Ovo će svakako imati pozitivno djelovanje na jačanje discipline kod članstva, a time ujedno i unapređenju društva kao cjeline.

Pošto društvo nema svojih vlastitih prostorija, to je donesena odluka da se podigne lovački dom, pa je u tu svrhu izabran odbor za gradnju doma.

A. H.

Bilješke iz KLJUČA

Dva mjeseca bez plata radi samovolje direktora

Do čega sve može da dovede samovolja direktora jedne privredne organizacije, kao i slaba odgovornost članova Upravnog odbora, najbolje su se ovih dana uvjerili radnici kolektiva zanatskog komunalnog preduzeća »Usluga« iz Ključa.

Samo par riječi o preduzeću

Da ne govorimo o tome kada je preduzeće oformljeno, pod kakvim uslovima i sl. Važno je uzgred napomenuti da je ono ranije bilo »Sresko« iz čega se da zaključiti da bez zdravog osnova ne bi moglo ni postojati. Bez obzira na kasnije reorganizacije u preduzeću ipak nije trebalo doći do ovakvog, najblaže rečeno, kritičnog stanja. Rad u preduzeću mogao bi se pretstaviti otprilike ovako. Samovolja i neodgovornost direktora i Upravnog odbora Radničkog savjeta i normalno, nakon toga, cijelog kolektiva. Slaba organizacija i nadzor nad proizvodnjom, poslije toga nerentabilnost i slab kvalitet proizvoda, iako je jedinstvo rukovodstva najvažniji faktor u proizvodnim operacijama toga nije bilo u preduzeću. Radilo se i privatno (»za sebe«) itd. Sve je imalo za posljedicu visoke cijene proizvoda i njihovu malu potražnju, a izlaz se nije tražio poboljšavanjem opšteg stanja unutar preduzeća.

Došao je i prvi mart, a isplata zarada nije izvršena ni sa 80%. Evo i 1 april je tu a ništa biti neće. Radnici se naravno interesuju šta je?

»Krivac je srez — ne da banka«

Iako se pravda direktor, međutim, imajući u vidu činjenicu da je Savjet za privredu sreza oporezovao osnovna sredstva »Usluge« sa kamatnom stopom od svega 2%, da preduzeću uopšte nije predvidio dobit izuzev svega 790.000.— dinara od čega 50% za podmirivanje Saveznih obaveza, a 50% za dopunu fonda plata i rezervni fon, slika je posve druga.

Često bespotrebna službena putovanja, nemarno vođenje knjigovodstva i računovodstva, kao i već pomenuti faktori doveli su preduzeće na svega par dinara (i to po tekućem računu). Obaveze prema banci se ne ispunjavaju i naravno »banka ne da« a srez nema potrebe da povećava kredit (bar zasada) jer to konačno nije izlaz.

Sada treba izvršiti reorganizaciju, mijenjati naziv preduzeća i naravno mijenjati one koji su doveli preduzeće u ovakvo stanje (to je bar mišljenje većine radnika). Ukratko, treba oformiti novo preduzeće, pa »Jovo nanovo«.

J. Veselišin

KLJUČ JE DOBIO SVOJ RENTGEN APARAT

Ovih dana u Sreskoj zdravstvenoj stanici u Ključu radnici RR zavoda iz Niša završili su sa montažom rentgen aparata - naše proizvodnje koji je dobavljen za potrebe stanovnika sreza i već sa uspjehom služi svojoj namjeni.

Interesantno je napomenuti da Ključki srez, iako na lijepom zračnom mjestu i nadmorskoj visini, ima oko 30% stanovnika oboljelih od raznih plućnih bolesti što je rezultat velike kulturno-prosvjetne i zdravstvene zaostalosti naslijeđene iz prošlosti. Otuda i velika važnost ovoga uređaja koji će pomoći napore zdravstvene službe.

J. V.

ДРУГ ТИТО КУМОВАО ДЕСЕТОМ ДЈЕТЕТУ ПОРОДИЦЕ НИШЕВИЋ

У петак, 26 марта, у Трнопољу (Козарац) било је велико славље. Друг Тито кумовао је десетом живом дјетету радника Драгоја Нишевића. Изасланик друга Тита друг Осман Карабеговић, члан Савезног извршног вијећа и народни посланик овог краја, у пратњи друга Симе Комљенића, претсједника Градске општине Приједор, уручио је родитељима дарове. Ријечи друга Карабеговића саслушало је мноштво сусједа, с којима се друг Карабеговић задржао у дужем разговору. Присутни су с пуно пажње слушали описивање појединих епизода из рата, као и срдачан разговор између друга Османа и одборника овог села друга Миће Милутиновића, који се познају још из рата.

Х.

Kratke novosti iz BOS. NOVOG

Извиђачи и планинке из Бос. Новог у посјети Приједору

На иницијативу школског Комитета Народне омладине Гимназије у Бос. Новом недавно је формиран одред извиђача и планинки, који је добио име народног хероја Милана Личине. Овој скупштини присуствовао је и делегат из организације извиђача и планинки са Бањалучког среза, из одреда „Шота Мажар" друг Раде Савић, који је упознао нове чланове организације са Статутом и правилима.

За начелника одреда изабран је Милан Марчета, ђак VII разреда гимназије, а наставница Деса Брадић изабрана је у Управни одбор одреда.

У прошлу недељу извиђачи и планинке из Бос. Новог били су у посјети Приједору, гдје су обишли већа привредна предузећа, међу којима и Творницу целулозе.

Grupa rezervnih oficira u Bosanskom Novom koristi slobodno vrijeme poslije vježbe nastave gađanja da sa nastavnikom potporučnikom Milom Stuparom upozna nastavna sredstva

ИЗ ПРЊАВОРА

ПИТАМО СЕ ДОКЛЕ?

У Прњавору има више гостионица. Међутим једна од њих нарочито упада у очи свим пролазницима и гостима који свраћају у њене просторије, а то је гостионица „Блед". Поред биљара, коме је мјесто у кафани, овдје се повремено врше и спортска натјецања. Интересантно је напоменути, да се овдје не ради о неким неозбиљним људима, већ и те како о поштованим грађанима овог мјеста. Доктор Саша из Прњавора је један од „важнијих" а недавно је заслужено однио и побједу у скоку у даљ, који се одржао у овој гостионици.

Шанкиста Ракић хладнокрвно посматра оргијање ових спортиста. Вјероватно ради тога што није његова гостионица, а у државној се и ово може, али ми се питамо докле?

Ж. Д.

Povodom članka

Tri požara u nekoliko dana

U navedenom napisu iznosi se da je Vatrogasna milicija u Prijedoru neaktivna i da na mjesto požara redovno zakašnjava. Međutim ovo ne odgovara stvarnosti, jer u Prijedoru uopšte ne postoji jedinica Vatrogasne milicije. Postoji samo Dobrovoljno vatrogasno društvo kao organizacija svijesnih građana udruženih i spremnih da brane narodnu imovinu od požara i vremenskih nepogoda. Ovi ljudi rade svakodnevni posao u preduzeću — ustanovi, a na znak sirene napuštaju radno mjesto, te odlaze u spremište i tek onda na mjesto požara.

Vjerovatno da se radi toga desilo da su prijedorski vatrogasci zakašnjavali na mjesto požara i nisu uspjeli da pruže onoliko pomoći — koliko bi to mogao da pruži jedan profesionalni vod Vatrogasne milicije.

V. D.

Cijene na Prijedorskoj pijaci

Lijepo vrijeme omogućilo je seljacima (proizvođačima) da donesu više svojih proizvoda na pijacu. Odavno nije bilo tolико poljoprivrednih proizvoda kao u petak 19 marta. Osjetio se priliv skoro svih proizvoda što je omogućilo da cijene idu dolje. Najviše je opala cijena pšenici i pšeničnom brašnu, kao i krompiru, dok cijena grahu je ostala ista.

Cijene su izgledale ovako:

Pšenica 22-24, pšenično brašno 23, raž 16-17, kukuruz 15, zob 22, grah 80-100, krompir 11 do 13, kajmak 240-250, sir 120 do 130, masło 430-460, jaja 7-9 itd.

Treba napomenuti da je priliv stoke na pijacu bio mnogo veći nego obično što je utjecalo na pad cijena.

K.

Čitajte i sarađujte u Banjalučkim novinama

PROSVJETA · Kultura · UMJETNOST

Za kulturni procvat sela

U Pervanu je prvi puta od kako postoji ovo selo osnovano kulturno-umjetničko društvo, sa dramskom, horskom, folklornom i muzičkom sekcijom. Ova zadnja je naročito aktivna, zahvaljujući aktivnosti učitelja Radosava Mitrovića, koji pored redovnog rada u školi, nalazi dovoljno vremena i za rad sa muzičkom sekcijom. I ne samo to. Kako u Bronzanom Majdanu nema stručnog lica koje bi rukovodilo sa tamošnjom muzičkom sekcijom, ovaj vrijedni učitelj radi i sa grupom koja svake sedmice dolazi tri puta iz Bronzanog Majdana na tečaj u Pervan.

Obučavanje omladinaca, koji često puta nemaju ni osnovno obrazovanje, vrlo je teško i iziskuje mnogo truda i napora, ali grupa učitelja u Pervanu, aktivna je i dosada je uvijek uspijevala da riješi sve zadatke koji su se pred nju postavljali na prosvjećivanju seoske omladine.

*

U Han Kolima s uspjehom djeluje orkestar, koji u svojim redovima okuplja veći dio omladine sa ovog područja. Ovaj orkestar ima svega 7 instrumenata, a omladine se toliko okupilo oko orkestra da su bili prisiljeni da mole ponovnu pomoć za nabavku rekvizita.

Ovdje je omladina veoma aktivna. Na jednoj od prošlih konferencija, omladina je uzela obaveze koje će izvršiti na dovršenju doma čija je gradnja započela još prije dvije godine. Kao svugdje, i ovdje će omladina biti glavna radna snaga i pokretač svih akcija na dovršenju i uređenju doma, koji će na kraju poslužiti kao centar kulturnog života na ovom području, oko koga će se i oni okupljati.

*

U Karanovcu je omladina počela sa gradnjom doma, koji će imati prostorije za priredbe, čitaonicu i knjižnicu zatim prostorije za kulturno i sportsko društvo, te kancelarije za neke društvene organizacije.

Nedavno su i ovdje osnovali kulturno-umjetničko društvo, oko koga se okuplja veći dio omladine, pa i jedan dio starijih, od kojih su neki gledali sa nepovjerenjem na formiranje ove kulturne ustanove u njihovu selu. Sada je led probijen. Starci više ne gunđaju, jer su mladi pokazali šta mogu i umiju.

*

U Klašnicama djeluju sa velikim uspjehom dvije orkestarske grupe. Jedna radi pri osnovnoj školi, a drugu sačinjavaju omladinci i stariji mještani iz sela. Sa obadvije grupe rukovodi učitelj Nikola Matavulj, koji je dosada pokazao zavidne rezultate, ne samo u rukovođenju orkestrom, nego i sa horom koji je nastupao na nekoliko većih smotri, pa i na prošlogodišnjoj sreskoj smotri u Banjoj Luci.

Mjesna čitaonica i biblioteka su uvijek pune, a na radu bi im mogle zavidjeti i čitaonice u većim opštinskim centrima. Oko njih se okupljaju i mladi i stari, te se na taj način stvara jezgro koje upornim radom na kulturno-umjetničkom i prosvjetnom polju radi na socijalističkom preobražaju našeg sela.

Interesantno je napomenuti kako ovdje okupljaju mještane na priredbu ili igranku. Svi članovi imaju besplatne ulaznice, pomažući članovi plaćaju 10, a nečlanovi 30 dinara za ulaznicu. Ovo je uslovilo, da je jedan veći dio omladine, pa i starijih učlanjen u društvo, a to je pomoglo ovdašnjim aktivistima da mnoge od njih pokrenu na rad i ujedno ih vežu za kolektiv.

D. M.

Dom JNA sve više se uključuje u društveni i kulturni život grada

Ovaj članak namijenjen javnosti u vezi s radom i djelovanjem Doma JNA, nema svrhu da po izvjesnom redosljedu iznese sve ono što je Dom dosada učinio, i šta je trebao da učini za svoje članove, ili za širu javnost. Smatram za potrebno da se zaustavim na tome kakve sve promjene treba da uslijede, i konkretno, kakve su perspektive rada ovdašnjeg Doma u pogledu vojno stručnog, kulturnog i društveno zabavnog života.

Bez sumnje da je Dom JNA, kao i svi ostali domovi, odigrao vidnu ulogu u stvaranju uslova i doprinio stručnoj, političkoj i kulturnoj izgradnji starješinskog kadra. Naravno, ova uloga iz dana u dan sve više se prenosi na domove i isti će ići ka tome da zaista postanu kulturna žarišta, gdje će se njegovati razni oblici kulturnog i društveno-zabavnog života. Svakako iz ovog proizilazi da je Dom kao vojna ustanova u prvom redu namijenjena potrebama starješinskog kadra, preuzimajući istodobno na sebe pomoć na vojno stručnom uzdizanju rezervnih oficira, kao i ostalih organizacija čija je djelatnost usmjerena na jačanju odbranbenih napora zemlje.

Pored vojno stručnog i kulturnog djelovanja Dom će posebnu pažnju pokloniti društveno zabavnom životu svojih članova. Ovaj momenat zaslužuje posebnu pažnju, s obzirom da se dosada u ovom pravcu malo učinilo, tako da je čitav taj život bio dosta skučen i suhoparan, a često puta i pristup našim ljudima uskraćen uslijed zauzetosti prostorija od strane raznih priređivača. Svakako da takvom praksom treba ubuduće prestati, jer i onako mali prosperitet prostorija neće moći zadovoljiti najnužnije potrebe.

Prema tome, pored navedenog, Domu se postavlja kao važan zadatak, da svojim članovima omogući i nađe način da svoje slobodno vrijeme ugodno provedu u domskim prostorijama. Iz naprijed izloženog uglavnom se vidi, da je Dom vojna ustanova, koja pored aktivnog sastava Armije učlanjuje u svoje članstvo rezervne oficire, kadrove UDBE, oficire narodne milicije, nosioce spomenice 1941, ratne vojne invalide, političke i javne radnike, koji svojom djelatnošću doprinose unapređenju rada Doma. U ovu svrhu uvode se članske karte, na taj način članstvo će imati prioritet u korišćenju društvenih prostorija i pravo pristupa na sve priredbe, koje bude organizovao Dom JNA.

Š. Radmilović

BALETNO VEČE

U toku mjeseca aprila gostovaće u Banjoj Luci baletna grupa Hrvatskog narodnog kazališta iz Zagreba sa poznatim baletskim umjetnicima: Silvija Hercigonja, Nada Mihailović Rudolf Zupčić, Rudolf Malenčić, Đuka Herceg i za klavirom Stanko Šimunić.

Ova baletna grupa koja u novoj godini nastupa prva na repertoaru Doma JNA prikazaće nam između ostalog klasični ples »Adadžio« od Madera iz baleta »Crvene cipelice«. U izvođenju ovog plesa zanimljivo je što se igra odvija u mraku pod djelovanjem ultravioletnog svijetla, gdje je kostim plesačice obojen bojama koje same svijetle. Pored stranih kompozitora na programu se nalazi narodni ples »Makedonska svita« od domaćih kompozitora Baranovića, Hristića i Konjevića, gdje je ples popraćen originalnim ritmovima.

Svojim nastupom ova grupa je ostavila vrlo lijepe utiske nedavno na prijedorskoj pozornici, te očekujemo da će i ovdašnjoj publici svojim programom prirediti ugodno veče

Proslava 60-godišnjice rada banjalučke gimnazije

Iduće godine pada proslava 60-godišnjice osnivanja i rada gimnazije u našem gradu. Kroz taj period vremena gimnazija je dala pedeset generacija velikih maturanata koje bi trebale svojim prisustvom i učestvovanjem u ovoj proslavi uveličati ovaj važan kulturni događaj za naš grad.

Za proslavu je formiran inicijativni odbor koji je na svom prvom sastanku izradio plan proslave. Prema ovom planu štampao bi se almanah uz saradnju svih generacija nastavnika i maturanata gimnazije. Almanah bi sadržavao referate o istorijskom, političkom i kulturno-prosvjetnom razvitku našeg grada, zatim preglede generacija nastavnika i maturanata kroz šezdeset godina, sa njihovim memoarima, fotografijama, radovima, biografijama itd.

Zatim je u planu predviđen kulturno-umjetnički program u kojem bi uzele učešća prošle generacije i sadašnja generacija učenika gimnazija (likovna izložba, muzički program, književno veče, nastup horova, izložba radova, itd.) kao i ostala kulturno-umjetnička društva u našem gradu.

Za ovu proslavu, kao i sadržaj almanaha, potrebno je prikupiti potreban materijal: godišnje izvještaje gimnazija (Muške i Ženske gimnazije), fotografije učenika i nastavnika, memoare, biografije, i drugo. Zato se odbor za proslavu obraća svim bivšim učenicima Muške i Ženske gimnazije i pozivamo ih da dođu u utorak, 6 aprila u 17 sati na sastanak u zgradu Muške gimnazije radi dogovora o proslavi i sakupljanju potrebnog materijala.

Gimnazija nema izvještaj od 1897/98 do 1929/30 školske godine i zato odbor moli sve one koji posjeduju pomenute materijale da ih dostave upravi Muške gimnazije

V. Varunek

У ЧЕМУ ЈЕ ДРУШТВЕНА УЛОГА КЛУБА КУЛТУРНИХ РАДНИКА?

То је било основно питање око кога се кретала дискусија на годишњој скупштини Клуба културних и јавних радника Бање Луке, која је одржана прије неколико дана. Иако су се чула различита, а често и опречна мишљења ипак је заједничка констатација: Клуб културних радника има крупну улогу у друштвеном и културном животу града а поставиће се најозбиљније и питање његове улоге као покретача јавних дискусија и дебата о питањима која задиру не само у друштвену дјелатност просвјетних радника, како је то досада било, него много шире захватајући и стручна удружења и Раднички и Народни универзитет и друге културне и друштвене институције.

Састанку је присуствовало нешто преко сто чланова, а у извјештају, иако оскудном, који је поднио секретар управе Клуба друг Расим Крзић изнијето је да се досада у Клуб учланило нешто преко 350 чланова. Свакако да је то несразмјерно мало али ширим захватом у раду новоизабране управе Клуба вјероватно је да ће се овај број повећати.

Изабран је нови Управни одбор у који су ушли другови професор Мато Ђаја, правник Олга Козомара, љекар др. Велимир Човић, економиста друг Џевад Глухбеговић и др.

Ш.

Просвјетни радници Приједора савјетују се

Савјет за просвјету и културу у Приједору сазвао је 12 марта све просвјетне радике са терена среза и града на заједничку конференцију. Дискутовано је о новим методама народног просвјећивања, о стварном стању просвјећености и писмености на терену среза и града.

Реферат о просвјећивању дао је претсједник Одбора за народно просвјећивање друг Кајфеш.

Учитељи су са вољом и љубави приступили рјешавању овог проблема и врло важног задатка (осим неколицине) и види се да имају и успјеха. О томе нам говори жива дискусија учесника конференције, као и статистички преглед одржаних предавања, културних приредби, игранки, другарских вечери и слично што је то досада била рријеткост у нашим селима. У том раду предњачи Народна основна школа Бистрица која је све неписмене на свом терену обухватила, дала највише предавања и спремила доста културних приредби за мјештане њиховог подручја. Дискусија је била жива и разнолика. Одбор је међу осталим закључцима закључио и то да ће се 25 маја о. г. одржати у Приједору смотра културно-умјетничких и просвјетних друштава, актива и група и апеловао је на просвјетне раднике да буду носиоци тог рада на селу и у граду, што није случај са приједорским учитељима, јер врло мали број учитеља и наставника у Приједору ради у аматерском позоришту, РКУД „М. Стојановић", једном ријечи на културно-умјетничком раду. Та смотра треба да буде двогодишњи биланс рада на културном пољу на терену среза и града Приједора.

На том скупу просвјетних радника одржано је и предавање о друштвеном плану ФНРЈ за 1954 год. којег је одржао друг Милан Врховац.

Другог дана тј. 13 марта одржане су конференције Удружења учитеља као и наставника. Било је говора и о организовању веће екскурзије просвјетних радника Приједора у Грчку и Турску.

U Srbačkom srezu predviđa se izgradnja devet osnovnih škola

Prihvatajući inicijativu Centralnog komiteta Narodne omladine Bosne i Hercegovine o organizovanju akcije za izgradnju škola, Sreski komitet Narodne omladine i Sreski odbor Socijalističkog saveza Srbačkog sreza preduzeli su izvjesne mjere. Tako je dosada formirano pet inicijativnih odbora u selima gdje se predviđa izgradnja škola.

Prema prijedlogu plana akcije, u Srbačkom srezu ove godine graditće se devet škola, od kojih je pet novih, jedna u dovršenju, a ostale u proširivanju i adaptaciji. Najveća škola podići će se u selu Kukuljama, a u selu Vlaknici završiće se već započeta škola. Ovu školu izgradili su seljaci na dobrovoljnoj bazi još prošle godine. Tako će se ovom izgradnjom svih škola riješiti problem školskog prostora na našem srezu, u čemu su dosada vrlo slabo stajali. Na jednog upisanog učenika dolazi samo 0,61 m² prostora, a norma je 1,5 m² ili na jednu učionicu dolazi 95 učenika umjesto 40 koliko je norma. Da bi se još bolje vidio taj problem vredno je istaći da jedna učionica dolazi na 857 umjesto 350 stanovnika. Zato nije čudo da ove godine ima preko 500 djece dorasle za školu.

Ovogodišnja akcija za izgradnju škola počinje sa svega 10 miliona dinara. Ali pored toga Narodni odbor sreza pomoći će akciju na taj način što će staviti na raspolaganje izvjesnu količinu građevinskog materijala, koju je preuzeo od bivših Seljačkih radnih zadruga što će prestavljati značajnu pomoć. No, najznačajnije je to što će organizacije Narodne omladine i Socijalističkog saveza, koje su pokrenule ovu akciju, obezbjediti dobrovoljnu radnu snagu. Ona sela u kojima se ne budu gradile škole, organizovaće akciju na izgradnji društvenih prostorija — domova i čitaonica.

ДРАГИЧАНИ ГРАДЕ ОСНОВНУ ШКОЛУ

Село Драгићи у Мркоњићком срезу удаљено је од центра 40 километара. Дјеца из овог планинског села, које броји 130 домаћинстава, била су прије рата лишена сваке могућности за просвјећивање. У селу нису имали школе, а сусједна им је била далеко. О томе проблему дискутовало се одмах иза рата и он је прије три године дјелимично ријешен отварањем основне школе у једној приватној згради, која није одговарала хигијенским нити педагошким условима. Чланови Социјалистичког савеза о томе су често пута дискутовали. Говорили су о томе како изградити нову школу, обзиром да је до финансијских средстава било тешко доћи. Украју су одлучили да сами отпочну градити основну школу. И обећање су извршили. Половицом прошле године отпочели су градити школу. Сваке недеље, па и другим данима, изводили су добровољне радне акције, на којима је учествовало од 80 до 140 чланова Социјалистичког савеза и Народне омладине. Они су на изградњи школе дали 2.500 добровољних радних дана, чија вриједност прелази 750.000 динара. Са материјалним прилозима и помоћи коју им је дала земљоградничка задруга из Подгорије плаћали су стручну радну снагу и неопходан материјал (кријеп, ексере, цемент, итд.).

OSNOVAN NARODNI UNIVERZITET U LIŠNJI SREZ PRNJAVOR

Nedavno je osnovan Narodni univerzitet u opštini Lišnja, srez Prnjavor. Na prvom sastanku Narodnog univerziteta raspravljalo se koja bi predavanja trebalo obuhvatiti u mjesečni plan rada. U ovaj Narodni univerzitet su uključeni svi prosvjetni radnici sa ovog područja. Već se počelo sa radom. Održano je nekoliko predavanja po raznim selima. Naročito su uspjela predavanja u selu Oprle i Paramije. U okupljanju naroda na predavanjima su se naročito istakli odbornici SSRN i Narodne omladoštvarene dobiti, pomogla je ovu akciju sa 700.000 dinara. Škola je stavljena pod krov i uskoro će Драгићани прославити дан њеног отварања.

P. J.

„IVO LOLA RIBAR" U BANJOJ LUCI

Na poziv uprave Doma JNA, 17 i 18 ovog mjeseca, gostovaće u Banjoj Luci kulturno-umjetničko društvo »Ivo Lola Ribar« iz Beograda.

U trci za zaradom trgovci detaljisti napravili zbrku na pijaci i povisili cijenu jajima od 6 na 10 dinara

U prošli utorak na našoj pijaci, pored povećanog dovoza svih poljoprivrednih proizvoda, naročito je bio veliki dovoz jaja. Uslijed toga cijena jajima je pala na šest dinara, a to je potpuno odgovaralo zakonu ponude i potražnje.

Međutim, šta se desilo? Nesavjesni trgovci — detaljisti izišli su na pijacu u isto vrijeme kada i domaćice, u rano jutro, i odvodili proizvođače u svoja preduzeća gdje su otkupljivali jaja po 8 dinara! Mnogi proizvođači u želji da se što prije vrate kućama jer je vrijeme proljetnih radova, prodali su jaja ovim trgovcima. Drugi dio proizvođača, videći da je jagma za jajima, naglo je povisio cijenu na 10 dinara. Mnoge domaćice su na taj način bile prisiljene da plate jaja po toj cijeni, stvorenoj na silu, u trci za zaradom.

Kako smo doznali, ovi trgovci preprodaju jaja u Zagreb i druge veće gradove, svakako po još višoj cijeni, umjesto da jaja otkupljuju po selima od proizvođača.

Sa pravom se pitamo, zašto je uvijek potrebna intervencija tržne uprave i trgovinske inspekcije i zar trgovci zaista nemaju ni trunke osjećanja za zajednicu i obzira prema radnim ljudima, koji nesumnjivo zaslužuju da se što jeftinije snabdijevaju? Mišljenja smo da bi u ovako grubim ogrješenjima o osnovne težnje naše privredne politike i borbe za stabilizacijom tržišta putem snižavanja cijena, bilo potpuno opravdano primjenuti oštre administrativne mjere.

Pakovanje jaja za preprodaju

Cijene na tržištu

Pšenica	kg	20—25	din.
Pšenično brašno		23—25	„
Kukuruz		14—15	„
Kukuruzno brašno		16—18	„
Zob		18—20	„
Pasulj		60—90	„
Krompir		11—13	„
Luk crveni		30	„
Luk bijeli		80—90	„
Špinat		50	„
Jaja	kom.	8—10	„
Mlijeko	lit.	30—35	„
Sir mladi	kg.	80—100	„
Kajmak i povlaka	l.	100—120	„
Kajmak slani	kg.	220—260	„
Buter i maslo		400—480	„
Živina	kg.	120—160	„
Jabuke		30—60	„
Orasi		100	„
Goveda (žive vage)		55—90	„
Svinje		110—130	„
Ovce		75—100	„
Sijeno		5—7	„

Gornje cijene su kod proizvođača. Dovoz svih poljoprivrednih proizvoda je pojačan.

Poljoprivredna dobra ne bore se za sniženje cijena

Špinat bi mogao biti jeftiniji

Prošlog utorka na banjalučkoj pijaci mogao se primjetiti pojačani dovoz špinata, kako od strane privatnih proizvođača, tako isto i od strane nekih državnih ustanova. Državno dobro iz Delibašinog Sela i Poljoprivredna škola, takođe su imale svog špinata. Cjelokupan dovoz ovog prvog povrća bio je veliki. Pa ipak, cijene i kod privatnika i kod ovih državnih ustanova bile su iste — 50 dinara po kilogramu.

Nema sumnje da su državna dobra u cilju snižavanja cijena bila dužna da barem nešto snize cijenu špinatu čime bi prisilili i privatnike da snize cijene.

ŠKOLA, RODITELJ I ĐAK

Uzajamno povjerenje

Duže vremena poznajem tu porodicu. Majka je zaposlena, a dječak i djevojčica idu u gimnaziju. Žena se rastrže između dužnosti koje joj nameće poziv i one koje nameće vođenje kuće i porodica. Muškarčić joj ipak zadaje najviše brige: slabo uči, rijetko navraca kući, ponaša se kao uličnjak i besprizorni. Nemoćna žena šta sve nije preduzimala: i strožije mjere i ispunjavanje svakog dječjeg ćefa. Dječak se, međutim, potpuno odbio i od kuće i od škole. Ponovio je razred i nekud odbjegao. Majka ga je tražila čak i preko organa narodne vlasti, ali nikako da ga pronađe. Skrivao se u blizini kuće, po napuštenim građevinama i drugim prostorijama koje su ljudi prestali da koriste. Ponekad samo, kada je znao da u kući nema nikoga, potajno je ulazio kroz prozor da uzme hranu i opet nestajao. Tako je protekao raspust.

Počela je i nova školska godina. Majka je prethodno otišla direktoru gimnazije Rasimu Terziću i ispričala mu cio slučaj s djetetom. Sada je direktor uzeo da vodi posebnu brigu o dječaku. Uočio je njegovu naklonost prema računu i matematičkim apstrakcijama, pa mu je povjerio da vodi grupu matematičara u razredu. To je dječaka preobrazilo. Sada je redovno i sa interesovanjem pohađao školu. Nemiran i nestalan duh dječaka u pubertetu, ipak nije mogao sasvim da se skrasi. Njemu je trebalo prići sa svih strana. Direktor je sve češće s njim razgovarao o ovome i onome, drugarski, prijateljski, i ne naročito pokroviteljski. Kada je u dječaku pobudio interesovanje i za geografiju, povjerio mu je i rukovođenje geografskom grupom. Sada je za njega bilo puno posla. Grupe mladih matematičara i geografa radile su izvrsno. On je dolazio kući ozbiljniji, i nije više bacao knjige s vrata.

Majka je jednoga dana primjetila, kako sin iz unutrašnjeg džepa izvlači novine. Bila je to omladinska štampa. Činilo joj se kao da sanja. Poslije su joj dječaci pričali, da ga je razred delegirao za školsku omladinsku konferenciju. Kada je na polugodištu donio dačku knjižicu, punu vrlo dobrih i odličnih ocjena, žena nije mogla da vjeruje. Pa zar je to knjižica njenog sina — vječitog »dvojkaša« i ponovca?

Poznajem tu porodicu i čini mi se da nikada nije bila srećnija nego danas. I to zahvaljujući povjerenju koje roditelj ima u školu i savjesnosti nastavnika - pedagoga, za koga djeca nisu proste, mrtve stvari.

S.

Važniji telefoni

Stanica za hitnu pomoć	391
Vatrogasna služba	03 i 555
Bolnica	289 i 290
Želj. stanica - Grad	229
Želj. stanica - Predgrađe	221
Dežurni milicioner NOG	453

NAŠA PREDUZEĆA NA PROLETNJEM VELESAJMU U ZAGREBU

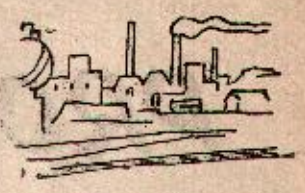

На овогодишњем прољетном велесајму излагала су и нека бањалучка предузећа. Ево шта кажу о томе представници тих предузећа.

„Руди Чајавец“ - Производи нашег предузећа побудили су велико интересовање у привредним круговима, те се надамо да ће и комерцијални ефекат бити врло повољан. Нарочити интерес имају разни инструменти за аутомобилску опрему, као што су манометри, амперметри, мјерачи количине горива, сирене, показивачи правца, сигналне лампе и друго. Исто тако много се траже манометри свих пречника и притисака од 0,6 до 315 атмосфера. Иако ове инструменте производе још неке фабрике, ми смо по квалитету много бољи. У перспективи имамо производњу радио уређаја, пријемника и предајника, обртних кондензатора и осталих уређаја за радио индустрију.

„Витаминка“ - На сајам смо дошли са свим врстама џемова, воћних сокова, мармеладом, сувим воћем, те концентратом парадајза, шипака и дренјака. Првих дана нису склопљени знатнији послови, очекујемо то у посљедњим данима велесајма. Досада је био врло мали интерес у трговини за наше производе.

„Јелшингград“ - Први дани велесајма били су више информативно-пропагандног карактера. Интересовање знатно, а посебно ради машина за обраду лима у чему смо једини произвођач. У центру пажње су наши нови производи: столне маказе за лим, ручна преса за пробијање рупа, уређај за савијање и равнање шина. Од других изложених уређаја посебан интерес имају ланчане дизалице, те пошто је сва количина за 1954 год. продана, склапамо уговоре за 1955 годину. Наши традиционални производи: наковњи, имају већу потражњу него што је производња, те не можемо задовољити потребе. Од иностраних купаца Турска се интересује за веће машине за обраду лима и наковње. Преговори су у току. Комерцијални дани тек наступају и у изгледу су закључци за до сада неуговорену производњу.

„Босна“ - Врло мали интерес, а поред тога тешка ситуација ради коже која се извози, тако да су фабрике обуће у критичној ситуацији у погледу коже.

DOPISI čitalaca

ZAŠTO

Klub foto i kino amatera nema prostorija

Nekoliko stotina članova kluba Foto i kino amatera u Banjoj Luci kad god se sastanu na ulici ili nekom drugom mjestu, međusobno razgovaraju o problemima kluba i pitaju se kada će dobiti prostorije? Takođe se pitaju šta je sa inventarom kluba i da li iko vodi računa o toj imovini? Nažalost ovaj Odbor ni u prošloj godini nije vodio brigu, a sada pogotovu, jer je svaki po nešto prisvojio sebi i s tim se služe, a prostorije skoro nikako i ne traže, ili kad ih traže voljeli bi da ih ne nađu, jer bi tada pred članovima kluba morali položiti račune o stanju inventara, a to im je vjerovatno nemoguće, zato što nisu vodili računa onda kada je trebalo nego su samo gledali koji će šta prisvojiti.

Mislim da za ovaj klub i njegov inventar treba povesti malo više računa i sam Gradski odbor Narodne tehnike, i da nakon pronađenih prostorija za klub uz pomoć narodnih vlasti pronađe krivce za upropašteni materijal. Ovome bi najviše doprinijeli sami članovi kada bi im se omogućilo da aktivno rade, tj. kada bi im se dodijelile prostorije u kojima bi se mogli često sastajati.

Ilija Nunić

Neukusne serenade

Mnogima je poznato da se pod prozorima Srednje medicinske škole pjevaju i sviraju »serenade«. Nekada su pristojne i ljepe, ali se češće pretvore u galamu i nepristojno dobacivanje učenicama ove škole. To dovodi do remetenja noćnog mira i u Domu i u okolini.

Tako je prošle subote grupa učenika Srednje veterinarske škole ušla u dvorište medicinara i uz pratnju gitare počela da pjeva. To im nije bilo dovoljno, nego su poslije učenicama dobacivali razne nepristojne riječi. Pošto je u Domu bilo učenika koji nisu mogli da se uzdrže i ne reaguju na ovu nepristojnost, iskočili su kroz prozore i došlo je do fizičkog obračunavanja.

Odmah iduće noći, »gosti« su organizovali čitav pohod na Medicinsku školu. Njih dvadesetak, pozivali su medicinare da im iziđu »na megdan«. Ko zna do čega bi došlo, da upravnik Doma nije smirio duhove.

Mislimo da bi ovim slučajem trebalo da se pozabave i omladinske organizacije i školstva rukovodstva.

S. M.

Gdje su nestale klupe?

Vrijeme je prilično otoplilo i, nekako popodne, ljudi vole da prošetaju i izidu na vazduh. Park je tada prepun posjetilaca: majke sa djecom, đaci, penzioneri, a subotom dođe i veći broj vojnika. Ali naš park još nije pripremljen, klupe su se netragom izgubile i izgleda nema ko da ih vrati. Možda još nije nastupila »zvanična« sezona, pa zato posjetioci moraju da sjede na betonskoj ogradi oko vodoskoka, ili na postolju spomenika.

APRILSKI PROTEST NAŠIH UGOSTITELJA

Pošto se pojedini građani žale da mi prodajemo tvrdokuhana jaja po 16, a mekokuhana po 20 dinara, to smatramo za potrebno da damo slijedeće obavještenje:

— Tačno je to da mi prodajemo jaja po tim cijenama, kao što je tačno i to da ih kupujemo po 6 dinara. Laicima bi moglo izgledati da mi tu idemo za zaradom, ali nije tako. Ustvari, mi smo na gubitku.

Naše ugostiteljstvo i turizam, poslije ovog drugog svjetskog rata, izašlo je iz ratnog požara i evropske agonije oštećeno. Naši hoteli, gostione i turistički objekti, po slomu osovine, našlo se na novim putevima.

E sad u pogledu tih, kako se ono kaže, jaja, za koja nas neki lakomisleni građani kritikuju, naši ugostitelji na svojoj vanrednoj konferenciji, održanoj po pitanju jaja, osudili su te ljude, i ujedno pozivaju ih ako oni misle da bi bolje upravljali od današnjih ugostitelja, neka dođu pa neka oni upravljaju, pa da vidimo pošto će oni prodavati tvrdokuhana, a pošto mekokuhana, kako se ono kaže - jaja. Jer, ne radi se tu samo, kako se ono kaže - o jajima.

Pred ženevsku konferenciju koja će se krajem idućeg mjeseca održati u Ženevi, dovoz i tih, kako se ono kaže - jaja, sukcesivno je u porastu.

Prirodno je da mi moramo napraviti neku razliku između tvrdokuhanih i mekokuhanih jaja, jer jedno su mekokuhana, a drugo su... I mi tu razliku pravimo, pa svi đalo se to njima ili ne.

Danas, kad smo mi svjedoci jedne gigantske bitke u Indokini, gdje general Đap, ili još bolje da spomenemo generala Kinu iz Mau-Mau organizacije, i dok se ništa pozitivno ne zna o sudbini pukovnika Abida Šišaklija, pojedini lakomisleni građani okreću oči od te problematike i traže dlaku u jajima, koja mi prodajemo.

A, zar je, pitamo mi vas, a zar je to mnogo 16 dinara za tvrdokuhana jaja? Pa od tih 16 dinara plaća se voda, svijetlo, usluge, drva, koja daju potrebnu količinu vatre da bi se jaje moglo skuhati pošto mi nemamo tople gejzirske vode ni žarkog afričkog pijeska.

Danas, kad su Francuzi odveli bivšeg marokanskog sultana u nepoznatom pravcu, mi smatramo da je potrebno da se zahvalimo onim svojim cijenjenim gostima koji ne prave pitanje od cijena meko i tvrdokuhanih jaja, nego jedući jaja bez prigovora svijesni su da time pomažu i naše ugostiteljstvo i turizam koje se podiže ponovo na vlastite noge.

Slijede potpisi nekih ugostitelja

Dano u Banjoj Luci
1 aprila 1954 godine

OGLASI

STAN SA 2 SOBE, NUSPROSTORIJAMA I BAŠTOM, u ulici M. Radmana mijenjam za komforan stan u užem centru grada. Interesenti neka se obrate na redakciju lista.

REPERTOAR NARODNOG POZORIŠTA

Subota, 3 aprila, od nepoznatog dubrovačkog pisca »LJUBOVNICI« komedija u 3 čina. Cijene ulaznica od 25—60 dinara. Početak u 20 časova.

Nedelja, 4 aprila, od nepoznatog dubrovačkog pisca »LJUBOVNICI« komedija u 3 čina. Cijene ulaznica od 25—60 dinara. Početak u 15 časova.

Nedelja, 4 aprila, Milan Ogrizović: »HASANAGINICA«, drama u 3 čina. Cijene ulaznica od 25—60. Početak u 20 časova.

Ponedeljak, 5 aprila, nema pretstave.

Utorak, 6 aprila, Ludvig Hercer i Fric Lener. Muzika od Franca Lehara: »PEMLJA SMJEŠKA«, romantična opereta u 3 čina za đake. Cijene ulaznica od 20—50 dinara. Početak u 19 časova.

Srijeda, 7 aprila, nema pretstave.

Četvrtak, 8 aprila, Fridrih Šiler »SPLETKA I LJUBAV«, građanska drama u 5 činova. Cijene ulaznica od 25—60. Početak u 20 čas.

DEŽURNE APOTEKE

Petak, 2 aprila (Marije Bursać 5)	broj 2
Subota, 3 aprila (Vese Masleše 1)	rboj 3
Nedelja, 4 aprila (Vese Masleše 18)	broj 4
Ponedeljak, 5 aprila (Šoše Mažara 1)	broj 1
Utorak, 6 aprila (Marije Bursać 5)	broj 2
Srijeda, 7 aprila (Vese Masleše 1)	broj 3
Četvrtak, 8 aprila (Vese Masleše 18)	broj 4

Sportski goraboj

Gimnazija srednjoškolski prvak u stolnom tenisu

Kao što se i očekivalo, tek međusobni susret glavnih favorita srednjoškolskog prvenstva u stonom tenisu, ekipa Gimnazije i Industrijske škole, održan 21 marta 1954 god., dao je ovogodišnjeg prvaka.

Uspjesi koje su postizale ekipe ovih škola govorile su o neizvjesnosti ovog meča, kao i o tome da će tek izravna borba ovih najjačih ekipa dati prvaka. Pred početak meča šanse su bile podjednake. Obje ekipe izašle su u najboljem sastavu. Gimnaziju su pretstavljali: Batas, M. Jakšić, A. Kulenović, Stanivuković, B. Jakšić, a Industrijsku školu: Jekić, Ružić, Balantić, Knez i Selman.

Prvu igru odigrali su Jekić (DIŠ) i Batas (Gimnazija). Iako je to bila prva partija meča, ipak je to bila najuzbudljivija partija u cijelom susretu. U ovom susretu vodila se borba za svaki poen. Naročito u drugom setu borba je bila uzbudljiva. Igrači su se od rezultata 21:21 izmjenjivali u vodstvu. Pažnja prisutnih gledalaca usredotočena je na njihov stol. Rezultat je za čas 22:22, ubrzo zatim 23:23. Onda vodstvo od 24:23, ali i izjednačenje na 24:24, i uskoro dolazi do toga, da Batas sa par uspjelih poteza riješava set i partiju u svoju korist.

Igračima Gimnazije mnogo toga je polazilo za rukom. Redaju se dobijene partije jedna za drugom. Naročito dobrom igrom je iznenadio Asim Kulenović.

Sigurnom igrom ekipa Gimnazije izvojevala je najvrijedniju pobjedu na prvenstvu na taj način — potpuno zasluženo — naslov ovogodišnjeg srednjoškolskog prvaka u stonom tenisu.

Ekipa DIŠ-e u odlučujućem susretu pretrpila je poraz od 9:20 propustivši na taj način povoljnu priliku za osvajanje naslova prvaka.

TABELA PRVENSTVA

1) Gimnazija	7	7	0	156: 47	14
2) Državna industrijska škola	7	6	1	169: 34	12
3) Srednja tehnička škola	7	5	2	137: 66	10
4) Srednja ekonomska škola	7	4	3	121: 82	8
5) Srednja poljoprivredna škola	7	3	4	98:105	6
6) Srednja medicinska škola	7	2	5	90:113	4
7) Niža trgovačka škola	7	1	6	30:171	2
8) Srednja šumarska škola	7	0	7	8:195	0

(Kolone znače: imao susreta, dobio, izgubio, omjer setova i broj osvojenih bodova)

Tokom čitavog turnira najbolji (Srednja ekonomska škola), koji kvalitet predveli su Batas (Gimnazija), Ružić (DIŠ) i Kulenović pretstavljaju najbolje pojedince ovogodišnjeg prvenstva.

Aktivnost stonotenisera u Kotor Varoši

U srijedu 24 marta 1954 godine održan je egzibicioni susret u stonom tenisu između GGP »Pavao Radan« iz Banje Luke i društva »Partizan« iz Kotor Varoši. Meč je održan u pet parova. Gosti su nadmoćno pobijedili i sasvim zasluženo u razlici 5:1. Sala Udruženja rezervnih oficira u kojoj je održan taj susret bila je dobro posjećena i tok svih utakmica praćen je sa velikim interesovanjem. Kod domaćih se osjetila slaba rutina, a što je sasvim opravdano, jer su rekviziti za stoni tenis dobavljeni u Kotor Varoš prije par mjeseci. Kako kod omladine, tako i kod starijih vlada veoma veliki interes za ovom nedavno pokrenutom granom sporta. Stoni tenis već sada ima dosta ljubitelja, i to kako muških tako i ženskih i porast je stalno veći. Društvo »Partizan« ovoj sekciji trebalo bi da posveti veću pažnju, a i da joj pruži više finansiske pomoći kako bi se potrošni rekviziti neprestano nadopunjavali i što bi omogućilo da sekcija radi uvijek aktivno i okuplja oko sebe sve zainteresovane.

U nedelju Borac započinje borbu za opstanak u ligi

Pripremajući se za proljetni dio prvenstva banjalučki Borac je primio u goste: Austriju (Celovac), zatim članove Hrvatsko-slovenačke lige Metalac (Zagreb) i Tekstilac (Varaždin), te dva člana lige BiH, momčad sarajevskih studenata Bosnu i ekipu prijedorske Mladosti.

Bilans iz ovih igara je dobar i iznosi:

6 4 1 1 13 : 5

Iz ovog mogli bi zaključiti da je Borac dobro pripremljen i u formi očekuje nastavak prvenstva. Brojke znaju prevariti koji put!

Analizirajući svih 6 provedenih igara, zaključujemo da te igre nisu bile mnogo dobre, već da su to bile osrednje igre Borca. Uočljivo je bilo »lutanje« sastavljača tima za najboljim sastavom. Tim se je mijenjao iz nedelje u nedelju. Tražena su riješenja za pojedina mjesta, gdje je najviše »škripalo«. Čak i proslonedeljni susret sa vodećom ekipom lige BiH sarajevskom Bosnom (koja se završila sa 2:0 u korist Borca), koji je ustvari trebao biti »generalna proba« poslužio je za vršenje pokušaja. Tačno i nedeljni susret je trebao poslužiti za to i donio je koristi (jer Jovanović je došao na halfa) ali ipak mnogo bi bolje bilo da se odlučilo na jedan sastav (s kojim se namjerava u nedelju nastupiti u Zagrebu) i sa njim odigrala cijela utakmica, kako bi se bar donekle tim uigrao) ako je uopšte dovoljno i moguće da poslije samo jedne utakmice tim dejstvuje kao cjelina. Što je učinjeno, učinjeno je! Sa predvedenom igrom u okviru ovih priprema nismo mnogo zadovoljni. Ipak raduje nas činjenica da je navala postala nešto efikasnijom postigavši na ovih 6 utakmica 13 zgoditaka (neočekivano). Znači, navala je u 6 igara u ovoj godini postigla više zgoditaka nego u toku kvalifikacije u borbi u Drugoj ligi (prošle godine), kada je u 13 utakmica postigla 11 zgoditaka.

Istina prijateljski susreti razlikuju se od prvenstvenih, jer se tada igra oštro i nervozno. Razliku između prvenstvenih susreta i prijateljskih Borac zna »osjetiti«, stog i nešto lakše bilježi uspjehe u prijateljskim susretima, nego u prvenstvenim?

Mnogo igrača prodefilovalo je kroz prvu momčad. U toj »reviji« igrača dobrom igrom otskaču B. Jovanović (koji dugo nije nastupao), Novaković, Hadžiavdić i Knez u navali. Već u drugom kolu priključiće im se vjerovatno Ibrahimpašić i M. Jovanović, koji tada stiču pravo nastupanja. Ostali igrači su promjenljivi, neki čak osjetljivo slabi.

Čudni su igrači! Poneki i pored toga što igraju nekorisno i ne baš dobro očekuju samo dobre riječi i pohvale. Zaboravljaju da se pohvale daju samo onom koji uistinu igra dobro i korisno, ali se ovo ne odnosi na riječi bodrenja koje mogu biti upućene cijelom timu ili pojedincu.

NA KRAJU . . .

Očekujemo od svakog igrača maksimalno zalaganje u proljetnom prvenstvu, jer ne treba izgubiti ni jednog momenta iz vida činjenicu da je svaka utakmica za Borca od presudnog značaja i posljednja šansa u borbi za opstanak u ligi.

Ovo trebaju imati stalno na umu kako igrači tako i navijači koji u kritičnim trenutcima ne smiju zakazati, kao što su to dosada činili. Pored ovoga, navijači ne smiju izgubiti iz vida činjenicu, da je svaki igrač voljan da doprinese što više uspjehu svog tima i da je sa tom riješenošću i izašao na teren.

Čemu onda trebaju grdnje — često puta i nepristojne riječi — biti upućene pojedinom igraču?

СД Слобода у Мркоњић Граду напредује

У прољетном дијелу такмичења СД Слобода у Мркоњићу Граду осјетно се поправља. То нам свједочи о несебичном залагању једанаесторице играча који су у III подгрупи Сарајевског потсавеза постигли најбоље резултате, освојивши прво мјесто ове подгрупе. Наиме мркоњићка Слобода побиједила је Радника из Бутојна са 2:1 и Радника из Доњег Вакуфа са 5:2. Са спортским друштвом Слога из Горњег Вакуфа још није играла. Иначе је, побједом над ове двије екипе, мркоњићкој момчади осигурано прво мјесто ове подгрупе. Мркоњићка Слобода такође се нада успјеху и у такмичењу са побједницима подгрупа Сарајевског потсавеза.

У овом дијелу такмичења Слобода је углавном играла у слиједећем саставу: Стипо Светиновић, Славко Вулић, Иво Вулић, Исмет Хрустановић, Касим Дедић, Остоја Ђурић, Хазим Топаловић, Миле Демировић, Хамдија Мујкић, Ђевад Шехић и Борислав Перак.

P. J.

Mladost (Prijedor) — Sloboda (Bos Novi) 3:3 (2:0)

Stadion Mladosti. Gledalaca oko 400. Vrijeme lijepo. Strijelci Ćorić 2 i Rodić za Mladost, a Štrbac 2 i Poštar za Slobodu.

Igra je bila mlaka i nezanimljiva. Od početka i cijelo prvo poluvrijeme domaći su bili izrazito bolji, ali nisu sve povoljne šanse iskoristili, iako su vodili sa 2:0. Prema igri u prvom poluvremenu očekivala se katastrofa gostiju s tim više što je Mladost povela i sa 3:0, ali do toga nije došlo zato što su se gosti sredili i lijepim kombinacijama navalni red je osvajao i stvarao opasne situacije pred golom domaćih. Uspjeli su da rezultat izravnaju i moglo se desiti da i povedu, jer igračima domaćih izgleda nije bilo stalo do rezultata. Na igrače domaćih mnogo je djelovao lom ruke druga Simića, a i u drugom poluvremenu nisu poklanjali puno pažnje igri, jer su radije slušali prenos utakmice iz Grčke. Gosti su zadovoljni rezultatom dok domaća publika nije zadovoljna igrom svojim, jer je to posljednja utakmica pred proljetni start u društvu najboljih u Republici.

Kod domaćih istakla su se brza krila Ćorić i Nišević, a bili su dobri Simić i Đulkić, a kod gostiju istakli su se Ahmetanović I, Štrbac i Poštar.

M. K.

SD Bratsvo iz Ključa održalo je godišju skupštinu

Ovih dana sportsko društvo Bratstvo iz Ključa održalo je svoju godišnju skupštinu. Kroz referat i diskusiju na godišnjoj skupštini iznesenl su mnogi nedostaci koji su nanosili velike štete ugledu i napretku društva. Tako je tokom 1953 godine zabilježeno nekoliko krupnih ispada od strane igrača na terenu kao i neke greške sudija na utakmicama. Na skupštini je konstatovano da mnogi odlasci na gostovanja u druga mjesta nisu bili dovoljno organizovani i da su slabe pripreme imale više puta odraza i na terenu, a i Upravni odbor društva tokom 1953 godine imao je mnogo nedostataka u svome radu.

Na skupštini su doneseni vrlo korisni zaključci, plan rada i izabran je novi upravni odbor koji pruža više nade za buduće uspjehe.

Nogometni tim SD Bratstvo već je počeo sa trening utakmicama i ostalim pripremama za pretstojeću sezonu. Svoju prvu utakmicu odigao je sa Podgrmečom iz Sanskog Mosta. Prema planu rada SD Bratstvo neće se oslanjati samo na nogometni tim već će još više učvrstiti sekciju odbojke, zatim nanovo oformiti sekciju lakoatletike, svoj podmladak itd.

KRATKA VIJEST

U slučaju da se izvrše sve potrebne tehničke pripreme radio Banja Luka (koja ponovno započinje sa probnim emisijama) vršiće prenos drugog poluvremena prvenstvene nogometne utakmice »ZAGREB« — »BORAC« u nedelju oko 11 časova.

Ovaj prenos omogućilo je građevinsko preduzeće »KRAJINA«.

Rješenjem N.O.G. Banja Luka broj 2539/54 osnovano je:

TRGOVINSKO PREDUZEĆE METALNOM I MJEŠOVITOM ROBOM NA VELIKO

„KOVINA"

BANJA LUKA

ŠOŠE MAŽARA ULICA BROJ 18

Posluje sa:

TRGOVAČKIM PREDUZEĆIMA NA MALO, TRGOVINSKIM RADNJAMA ZEMLJORADNIČKIM I ZANATSKIM ZADRUGAMA, INDUSTRISKIM I GRAĐEVINSKIM PREDUZEĆIMA I OSTALIM PREDUZEĆIMA.

Nudi uz najpovoljnije tržišne cijene:

Metalnu robu:

ŽELJEZO SVIH VRSTA, EKSERA, ŽICU, LIMOVE, ŠARAFSKU ROBU, OKOV GRAĐEVINSKI PRIBOR, POLJOPRIVREDNI ALAT, EMEJLIRANO POSUĐE I ŠTEDNJAKE, BOSANSKE LIMENE ŠTEDNJAKE I OSTALU CRNO LIMENU ROBU.

Građevinski materijal:

REZANU I TESANU GRAĐU, OBLOVINU, RUDNO DRVO, CEMENT, CRIJEP, KROVNU LJEPENKU, LESONIT I ŠPER PLOČE, KAO I OSTALI GRAĐEVINSKI MATERIJAL.

STAKLO: RAVNO I ŠUPLJE STAKLO.

Hemijske proizvode:

LAKOVE, ULJANU BOJU, FIRNIZ, RAZREĐIVAČ ZA ULJANU BOJU, ZEMLJANU BOJU, BOJU ZA VVNE, KAO I SVU OSTALU ROBU ŠIROKE POTROŠNJE.

POSJETITE NAŠE PREDUZEĆE GDJE ĆETE SE UVJERITI O SOLIDNOSTI CIJENA I USLUGA.

Telefon: 282 - Telegram: „KOVINA" Banja Luka

1-2

SNIMLJENO I ZABILJEŽENO OVIH DANA U BANJA LUCI

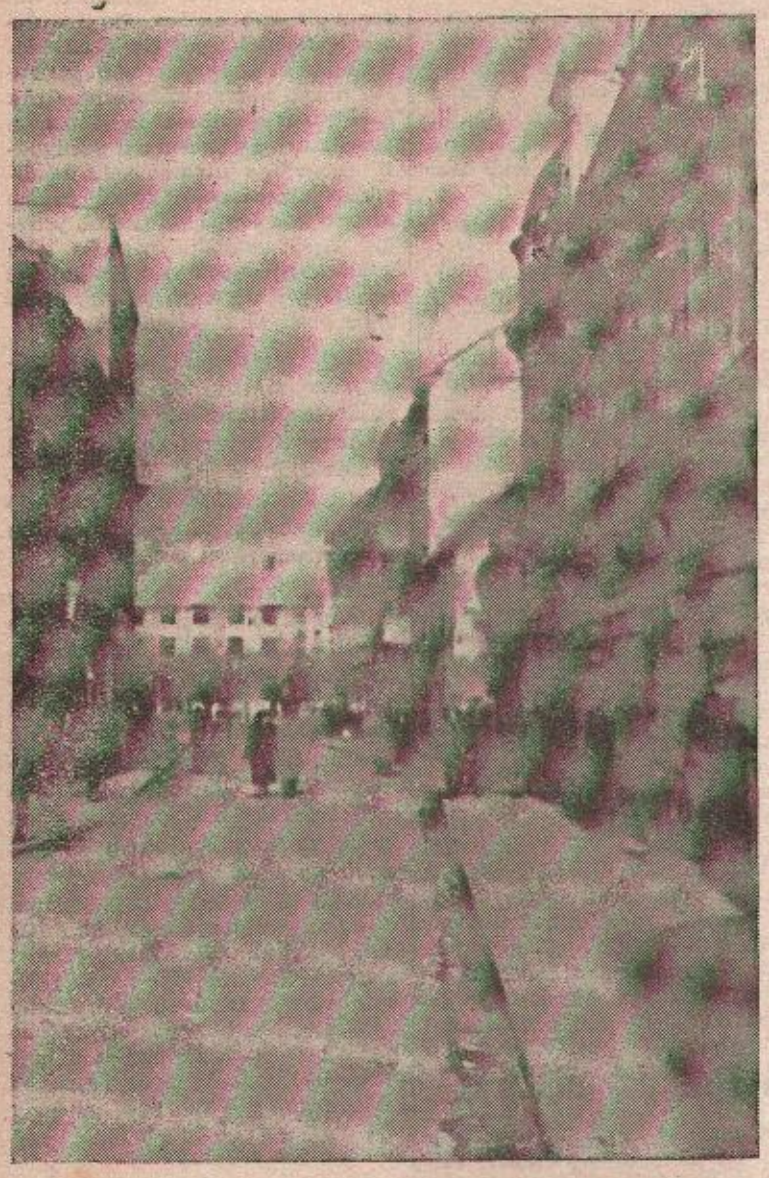

1. Ulica Veselina Masleše je pravi trgovački centar grada. U toj ulici ima najviše trgovačkih radnji: ukupnoe 14. Od toga 55% otpada na trgovine, zatim razne uslužne radnje itd.
2. Neka preduzeća sa strane otkupljuju jaja na banjalučkoj pijaci. Kako vidite odziv je veliki.
3. Evo kako izgleda utorkom pijaca u Banjoj Luci. Uskoro će preći na drugo mjesto, a ovdje će biti jedan od lijepih parkova.
4. Novi kiosci za štampu, koje je postavilo preduzeće »Oslobođenje« nalaze se na prometnim mjestima, a najveći promet ima ovaj kod hotel »Palasa«.
5. Poslije duže pauze rad na gradnji ceste u Rosuljama je započeo.
6. Stručnjaci iz »Instalatera« rade na uvođenju fluorescentne rasvjete u našem gradu.
7. Betonski stubovi koji će nositi fluorescentne cijevi i time osvijetliti ulice Maršala Tita i Veselina Masleše visoki su oko 6 metara.

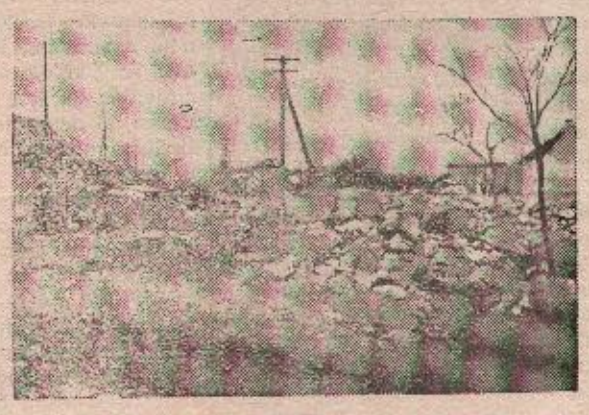

Foto reportaža
D. Momčilović
Đ. Petek

Piše: AHMED KARABEGOVIĆ

STARO ZMIJANJE

(Nastavak XI)

Idući od Gornjeg Šehera prema Sitnici, s obje strane prastarog druma prostiru se raštrkana sela, sa nešto žiratne zemlje, ali bogata pašnjacima i šumama. Cijeli taj kraj još od davnina naziva se Zmijanje. Zmijanjci su ponosni ljudi, a imaju i razloga za to. Oni su, mada na nešto suženom prostoru, uspijevali da i u najtežim vremenima sačuvaju izvjesne slobode i autonomna prava, koja niko širom Bosne, nije mogao da ima. Svojevremeno su od sultana dobili povelju koja im garantuje posebna prava u Turskoj imperiji i bosanskom pašaluku. Za sve vrijeme turske uprave Zmijanjci nisu plaćali nikakav danak ni sultanu ni spahijama.

Vizantijski car Konstantin Porfirogenet, opisujući prilike na Balkanu i u ovim krajevima iz sredine sedmog stoljeća, veli da su Sloveni tu naišli na skupine pastirskih plemena. One su pored stočarstva obavljale i kiridžiski posao: starim rimskim drumovima prenosile su trgovačku robu od Salone do Save, a odatle je putovala prema Beogradu i Vizantiji. Svakako da su to bili ostaci nekadašnjih ilirskih plemena, koji su se kasnije, u zajedničkom životu sa vitalnim Slovenima, asimilirali i slovenizirali. Kako su slovenska plemena dolazila u današnje krajeve, tako su počela stvarati prvobitne organizacije — župe. Tako je nastala i Vrbaška župa, koja je zahvatala područja oko Save, pa sve do blizu Ključa. Danas je teško odrediti granice pojedinih župa, jer su se međe stalno pomicale, već prema tome koje je pleme u određenom trenutku nadjačalo i nametnulo svoje međe.

Zna se pouzdano da je Vrbaška župa imala svoje posjede i preko Save. Od 12 do 14 stoljeća za prevlast u Vrbaškoj župi borila su se tri plemena: Šubići bribirski, Kotromanići i Hrvatinići. Pojedine plemenske poglavice, više radi sigurnosti i odbrane, a manje radi napada, počele su da grade utvrde na nepristupačnim liticama. Tako su počeli nicati gradići i utvrde i po Zmijanju. U arhivu Blagajskih knezova spominje se da je takav grad postojao pod imenom Galos. To je današnja gradina Goleši, nastala u 13 stoljeću. Ona je u to vrijeme bila u posjedu slavonskog bana Radisava. Vjerovatno da baš po njemu jedan kraj Zmijanja nosi ime Ratkovo. Radisavljeva loza povlači se po Zmijanju sve do 1361 godine. Tada se još pominje Dimitar, sin Radisavljev, kao glavni sudac Savske župe, i otada se gubi svaki trag Radisavljevih potomaka.

Dolaskom Turaka u ove krajeve, 1527 godine, sultan Sulejman II izda povelju jednom dijelu Zmijanja koje se prozva Knežina Ratkovo. Poveljom im se garantuje oslobođenje od svih nameta, da ih niko ne može ukmetiti niti orobiti, pod uslovom da za vrijeme rata sultanu šalju odred konjanika pod vodstvom kneza. Te pomoćne trupe nazvane su matrolozi. Ratkovčani su se dobro pazili i sa Agom Sitnicom. O tome govori jedan Austrijanac iz 18 stoljeća sljedeće: »Aga Sitnica, s prezimenom Kolaković, je vrlo fin i uljudan čovjek. Dobro se pazi sa slobodnjačkim ratkovačkim knezom i ne da zulumćarima da upadaju u Ratkovo. Kneževi matrolozi su hrabri borci i od njih strahuju pogranični austriski i mletački kapetani«.

Za to su svakako imali razloga. Kad je 1592 godine bosanski namjesnik Hasan-paša digao vojsku na Austrijance da im oduzme utvrđeni Bihać, 14 juna je počeo opšti juriš na grad. Knez sa svojim Zmijanjcima prvi provali u tvrđavu i bihaćki kapetan Josip Lamberg predade im grad. Očito zadovoljan, Hasan-paša upita kneza kakvu želi nagradu za ovaj podvig, a on zatraži odobrenje da podigne crkvu. Tako je sagrađen manastir Gomjenica na istoimenoj rijeci.

Ukidanjem janičarskih odreda i ustrojstvom regularne vojske po zapadnoevropskom uzoru, 1826 godine, prestala je i služba Zmijanjaca. Njihova autonomna knežina ostala je, međutim, i dalje na snazi. Otada pojedini nenasiti i lakomi banjalučki zulumćari počinju nasrtati na slobodno Zmijanje, s namjerom da oduzmu povelju i ljude ukmete. Zmijanjci su znali da ferman valja dobro čuvati i krili su ga tamo gdje se niko ne bi sjetio da ga traži: obično su ga sobom nosili najsiromašniji i najneugledniji seljaci. Oni su banjalučke nasrtljivce nekad odbijali milom i raznim poklonima, a nekad se i silom odupirali. Kad su im 1865 godine dozlogrdili zulumi i nasilja, požale se Topal Osman-paši, bosanskom veziru.

Zmijanjci potajno otprave svoje izaslanike u Sarajevo i optuže banjalučke begove. Ovaj im obeća da će lično doći u Zmijanje i da će im tamo potvrditi sultanovu povelju. Ubrzo poslije toga po Zmijanju puče glas da dolazi paša sa dva odjeljenja regularne vojske. Ratkovo se pretvori u veliku aščinicu: narod je donosio svakojaka jela i pića, e da bi se što bolje pokazao pred pašom. On im potvrdi povelju, a iza ručka siđe u Banju Luku i dobavi sve one nasrtljivce i zulumćare na koje su se tužili Ratkovčani. Paša im najozbiljnije zaprijeti da se okane slobodne knežine u Zmijanju, a ako se neko još jednom potuži na banjalučke begove — da će ih sa sindžirima oko vrata otpremiti u tripolitansku pustinju. Tako je zavladao ponovni mir u Zmijanju.

(Nastaviće se)

Iz Gornjeg Šehera — Crtež: Bože Nikolića

Uređuje redakcioni odbor. — Odgovorni urednik Neda Erceg. — Redakcija i administracija Trg palih boraca (zgrada Doma kulture), telefon 369. — Tek. rač. kod Narodne banke FNRJ - Banja Luka, filijala za srez 768-T-193. — List izlazi svakog petka. — Štamparija »GLAS« Banja Luka.